

НАК „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ”

Консолідована фінансова Звітність за
міжнародними стандартами

За рік, що закінчився
31 грудня 2003 року

Разом з Аудиторським висновком

ЗМІСТ

Звіт незалежних аудиторів	3
Фінансова звітність	
Баланс	5
Звіт про прибутки та збитки	7
Звіт про зміни у власному капіталі	8
Звіт про рух грошових коштів	10
Примітки до фінансової звітності	12

ЗВІТ НЕЗАЛЕЖНИХ АУДИТОРІВ

Акціонерам Національної Акціонерної Компанії „Нафтогаз України”

1. Ми виконали аудит консолідованого балансу Національної Акціонерної Компанії Нафтогаз України (надалі - Компанія) і її дочірніх підприємств (що надалі разом іменуються - Група) станом на 31 грудня 2003 року, і відповідних йому консолідованих звітів про прибутки та збитки, звітів про рух грошових коштів, звітів про зміни у власному капіталі за рік, що закінчився на зазначену дату. Консолідована фінансова звітність не включає всі інвестиції в дочірні компанії, що перевищують 20% власності. Ця консолідована звітність складається з 11 компаній. Компанії, які не включені до консолідованої фінансової звітності, складають приблизно 10 % балансової вартості групи. Дві компанії ДАТ «Чорноморнафтогаз» та ВАТ «Укрнафта», що увійшли до складу консолідованої фінансової звітності перевірялися іншими аудиторами. Відповідальність стосовно зазначеної консолідованої фінансової звітності несе керівництво Компанії. В наші обов'язки входить надання висновку щодо цієї консолідованої фінансової звітності на підставі проведеного нами аудиту.
2. За винятком зазначеного у абзацах 3-6, ми виконали аудит у відповідності до Міжнародних Стандартів Аудиту. Ці стандарти вимагають, щоб ми спланували та провели аудит з метою отримання достатніх доказів того, що консолідована фінансова звітність не містить суттєвих помилок. Аудит включає перевірку, на основі тестів, інформації, яка підтверджує суми та розкриття, наведені у цій консолідованій фінансовій звітності. Аудит також включає оцінку застосованих принципів обліку та суттєвих припущень, зроблених керівництвом, а також оцінку загального представлення консолідованої фінансової звітності. На нашу думку, проведений аудит є розумною підставою для формулювання нашого аудиторського висновку.
3. Як зазначено у Примітці № 3 до консолідованої фінансової звітності станом на 31 грудня 2002 року облікові записи стосовно основних засобів, придбаних до 1 січня 2001 року не були призначені для того, щоб забезпечити їх представлення у відповідності до Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку (МСБО) №16 «Основні засоби». Крім того, як зазначено у Примітці №3 до консолідованої фінансової звітності, Група не залучала фахівців для незалежної оцінки активів, надрових запасів нафти і газу на 31 грудня 2002 року. Відповідно, керівництвом Підприємства були зроблені певні припущення для того, щоб представити балансову вартість цих активів у консолідованій фінансовій звітності за принципами історичної вартості. Через відсутність інформації, необхідної для застосування МСБО №16, ми не мали можливості отримати достатніх доказів для формулювання висновку щодо коректності відображення балансової вартості основних засобів станом на 31 грудня 2002 року, а відповідно - амортизаційних відрахувань за 2003 рік згідно з вимогами Міжнародних Стандартів Фінансової Звітності (МСФЗ). Вплив коригувань, які могли б бути необхідними, не піддається визначенню.
4. Компанія має кредиторську заборгованість перед Міністерством фінансів України у розмірі 625,366 тисяч гривень, що виникла у 1995 році і була передана їй в момент створення. Ця заборгованість не має підтвердження ні первинною документацією ні актами звірки з Міністерством фінансів. Ми не мали можливості отримати достатніх доказів для формулювання висновку щодо цієї заборгованості станом на 31 грудня 2003 року.
5. Виконані процедури консолідації фінансових звітів материнської компанії та дочірніх підприємств не відповідають вимогам МСБО 27 «Консолідовані фінансові звіти та облік

інвестицій у дочірні підприємства», тому що до складу консолідованого фінансового звіту не включені всі підприємства, що їх наявне контролює материнська компанія. У зв'язку з цим фінансовий стан, результати діяльності та зміни у фінансовому стані групи в цілому, як єдиного підприємства, будуть мати інший вигляд, якщо будуть виконані процедури консолідації у відповідності до вимог МСФЗ.

6. На нашу думку, за виключенням впливу коригувань та представлень, які могли б бути необхідними у випадку, якщо б ми отримали достатню кількість інформації стосовно питань, зазначених у вищенаведених параграфах, приведена консолідована фінансова звітність достовірно, в усіх суттєвих аспектах, відображає фінансовий стан Групи станом на 31 грудня 2003 року, а також консолідовані результати її діяльності і рух грошових коштів та зміни у власному капіталі за рік, що закінчився зазначеною датою, згідно з МСФЗ.
7. Без включення обмежень до нашого звіту, ми звертаємо увагу на Примітку №1 до консолідованої фінансової звітності. Група, яка здійснює діяльність на території України, і, таким чином, підпадає під контроль законодавства цієї держави, має суттєві затримки надходження платежів від своїх клієнтів. Група реалізує більшу частину видобутого газу по цінам, які регулюються державою. Розрахунки за реалізований газ здійснюються несвоєчасно. В додаток до цього, здійснення основних операцій та умови діяльності встановлюються Компанією, та не ґрунтуються на ринкових засадах.
8. Без включення обмежень до нашого звіту, ми звертаємо увагу на Примітку №1 де йдеться про державне майно, що не підлягає приватизації, а також про Угоду між Урядом України та Компанією, згідно з якою таке майно передано останній в оперативне управління.
9. Без включення обмежень до нашого звіту звертаємо увагу на те, що Компанія має довгострокову заборгованість перед ВАТ «Газпром» (Росія) за спожитий газ, однак на дату складення звітності не мала узгодженого між обома сторонами механізму погашення цієї заборгованості.
10. Ми, також, звертаємо увагу на факт, що подана нижче консолідована фінансова звітність не надає детальну інформацію щодо діяльності Компанії. У разі виникнення особистої уваги щодо фінансового стану та результатів діяльності Материнської Компанії, є можливість ознайомитись з її фінансовою звітністю.

18 червня 2004

АФ «БДО Баланс-Аудит»

Керуючий партнер
АФ «БДО Баланс-Аудит»
Сертифікат аудитора
№ 000046 Серія А

С.О. Балченко

Міжнародний партнер,
CPA

Сорен Д.К. Соренсен

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ”**Консолідований баланс****За рік, що закінчився 31 грудня 2003**

(тисяч гривень)

	Примітки	2003 рік	2002 рік
АКТИВИ			
Оборотні активи			
Грошові кошти та грошові еквіваленти	5	400,167	538,021
Дебіторська заборгованість та векселі, чиста вартість	6	5,177,538	3,398,028
Дебіторська заборгованість зв'язаних компаній, чиста вартість	28	4,340,644	5,649,322
Запаси, чиста вартість	7	3,873,119	5,005,556
Інші оборотні активи	8	2,867,371	2,993,794
Всього оборотні активи		16,658,839	17,584,721
Необоротні активи			
Довгострокова дебіторська заборгованість та векселі, чиста вартість	9	342,703	766,674
Довгострокові фінансові інвестиції		1,355,393	751,778
Основні засоби, залишкова вартість	10	58,610,287	24,948,181
Відстрочені податкові активи	12		2,258,533
Всього необоротні активи		60,308,383	28,725,166
Всього активи	4	76,967,222	46,309,887
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Поточні зобов'язання			
Кредиторська та інша заборгованість	13	16,190,468	17,235,980
Кредиторська заборгованість перед зв'язаними компаніями	28	322,268	2,297,216
Податкові зобов'язання	14	6,487,750	7,002,449
Фінансові зобов'язання	15	1,137,999	696,857
Інші поточні зобов'язання	16	2,540,158	2,374,254
Всього поточні зобов'язання		26,678,643	29,606,756
Довгострокові зобов'язання			
Резерв витрат на ліквідацію свердловин	17	415,848	387,835
Державні гранти	18		7,332
Відстрочені податкові зобов'язання	12	6,650,906	
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	19	1,958,447	1,242,756
Всього довгострокові зобов'язання		9,025,201	1,637,923
Всього по зобов'язанням	4	35,703,844	31,244,679

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ”**Консолідований баланс (продовження)****За рік, що закінчився 31 грудня 2003**

Частка меншості		3,648,072	1,481,008
Власний капітал			
Статутний капітал	20	6,848,281	6,848,276
Накопичений прибуток		(4,460,509)	(5,905,888)
Резерви	20	35,227,534	12,641,812
Всього власний капітал		37,615,306	13,584,200
Всього зобов'язання та власний капітал		76,967,222	46,309,887

_____/

Заступник Голови Правління

_____/

Головний бухгалтер

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ”**Консолідований звіт про прибутки та збитки****За рік, що закінчився 31 грудня 2003**

(тисяч гривень)

	Примітки	2003 рік	2002 рік
Доходи			
Доходи від реалізації нафти, газу, транспортування та інше	4, 21	33,267,425	24,716,414
Витрати			
Собівартість реалізації	22	(25,006,137)	(18,864,933)
Валовий прибуток			
Інші операційні доходи	23	379,457	526,161
Адміністративні витрати та витрати на збут	24	(944,319)	(884,430)
Інші операційні витрати	25	(2,301,229)	(1,832,679)
Резерв сумнівних боргів		(180,483)	(1,430,603)
Прибуток (збиток) від операцій			
Інші неопераційні доходи	26	763,969	167,086
Інші неопераційні витрати	27	(411,835)	(709,787)
Збитки від зменшення корисності основних засобів		(2,972,981)	0
Прибуток (збиток) від загальної діяльності			
Податок на прибуток	4	2,593,867	1,687,229
Прибуток після оподаткування			
Частка меншості		(1,158,343)	(1,463,396)
Чистий прибуток (збиток) від звичайної діяльності			
Надзвичайні витрати		1,435,524	223,833
Чистий прибуток			
		(67,536)	(159,687)
		1,367,988	64,146
		(10,269)	(554)
		1,357,719	63,592

Заступник Голови Правління_____
Головний бухгалтер

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ”**Консолідований звіт про зміни у власному капіталі****За рік, що закінчився 31 грудня 2003**

(тисяч гривень)

Стаття	Статутний капітал	Резерви	Непокриті збитки	Разом
Залишок на 31.12.2001 року	6,848,276	13,024,095	(6,944,418)	12,927,952
Помилки минулих періодів, виявлені у поточному періоді			(11,284)	(11,284)
Коригування вартості основних засобів на вплив гіперінфляції з вирахуванням оподаткування		326,255		326,255
Списання дооцінки по вибувшим основним засобам			12,255	12,255
Безоплатно отримані активи			276,827	276,827
Відрахування до резервного капіталу		798	(798)	0
Державні гранти			25,314	25,314
Резерв на буферний газ		40,137	(40,137)	0
Переоцінка технологічної нафти		(41,521)		(41,521)
Дооцінка акцій		19,280		19,280
Викуп акцій			(44)	(44)
Чистий прибуток (збиток) за звітний період			63,592	63,592
Дивіденди			(4,243)	(4,243)
Інші зміни в капіталі		(727,231)	717,048	(10,183)
Разом змін в капіталі	0	(382,283)	1,038,530	656,248
Залишок на 31.12.2002 року	6,848,276	12,641,812	(5,905,888)	13,584,200
Помилки минулих періодів, виявлені у поточному періоді			204,070	204,070
Списання дооцінки по вибувшим основним засобам		(25,690)	25,690	
Безоплатно отримані активи			42,443	42,443
Відрахування до резервного капіталу		8,682	(8,682)	
Державні гранти			(17,982)	(17,982)
Дооцінка інвестицій		35,342		35,342
Переоцінка основних засобів з вирахуванням оподаткування		22,908,752	40,126	22,948,878
Списання нестачі газу			(48,011)	(48,011)
Переоцінка технологічної нафти		(22,494)		(22,494)
Продаж викуплених акцій	5			5

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ”

Консолідований звіт про зміни у власному капіталі (продовження)

За рік, що закінчився 31 грудня 2003

Чистий прибуток (збиток) за звітний період			1,357,719	1,357,719
Дивіденди			(9,119)	(9,119)
Інші зміни в капіталі (Коригування резервів)		(318,869)	(140,876)	(459,745)
Разом змін в капіталі	5	22,585,723	1,445,378	24,031,106
Залишок на 31.12.2003 року	6,848,281	35,227,535	(4,460,510)	37,615,306

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ”**Консолідований звіт про рух грошових коштів****За рік, що закінчився 31 грудня 2003**

(тисяч гривень)

	2003	2002
Рух коштів від операційної діяльності		
Чистий прибуток до оподаткування	2,593,867	1,687,229
Коригування на:		
Амортизацію	1,702,259	1,659,367
Надзвичайні витрати	(10,269)	(554)
Зменшення корисності основних засобів	2,972,981	0
Резерв на ліквідацію свердловин	28,013	28,666
Прибуток від курсових різниць	224	197
Збільшення (зменшення) забезпечень	180,483	1,430,603
Прибутки від інвестиційної діяльності	(729,377)	(99,003)
Витрати на інвестиційну діяльність	18,667	46,515
Відсотковий прибуток	(2,296)	(1,556)
Витрати на сплату відсотків	13,584	28,736
Операційний прибуток до змін робочого капіталу	6,768,136	4,780,200
Зменшення (збільшення) дебіторської заборгованості та інших активів	(984,637)	(1,182,024)
Зменшення (збільшення) запасів	1,061,932	(1,556,646)
Збільшення (зменшення) торгових кредитів та інших зобов'язань	(2,854,556)	(362,744)
Грошові кошти, одержані від операцій	3,990,875	1,678,786
Сплачені відсотки	(13,584)	(28,736)
Сплачений податок на прибуток	(972,016)	1,647,872
Чистий рух грошових коштів від операційної діяльності	3,005,275	3,297,922
Грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності:		
Придбання та продаж необоротних активів	(5,080,527)	(1,882,432)
Безкоштовно отримані активи	42,443	276,827
Надходження за Державним грантом	(17,982)	25,314
Інші надходження	204,070	
Інші платежі	(7,332)	(46,781)
Чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності	(4,859,328)	(1,627,072)
Грошові кошти, отримані від фінансової діяльності:		
Чисті надходження від запозичень	1,156,833	(1,736,226)
Чисті інвестиції в довгострокові векселі	423,971	652,600
Чистий результат від інвестиційної діяльності	713,006	54,044
Чисті інвестиції в довгострокові фінансові інвестиції	(568,273)	(412,486)
Надходження від збільшення капіталу	5	0
Сплачені дивіденди	(9,119)	(4,243)
Чистий рух грошових коштів від фінансової діяльності	1,716,423	(1,446,311)

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ”

Консолідований звіт про рух грошових коштів (продовження)

За рік, що закінчився 31 грудня 2003

Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	(224)	(197)
Чистий рух коштів протягом року	(137,854)	224,342
Гроші та грошові еквіваленти на початок року	538,021	313,679
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	400,167	538,021

Список скорочень

Скорочення	Повна назва
АГНКС	Автоматична газонакопичувальна компресорна станція
АТ	Акціонерне товариство
ВАТ	Відкрите акціонерне товариство
Грн.	Гривня
ДАТ	Державне акціонерне товариство
ДК	Дочірня компанія
ДП	Дочірнє підприємство
ДП ВЗП	Дочірнє підприємство виробничо-збутове підприємство
ЄНК	Євроазіатський нафтотранспортний коридор
ЗАТ	Закрите акціонерне товариство
КМУ	Кабінет Міністрів України
КМСБО	Комітет з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку
МСБО	Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку
МСФЗ	Міжнародні стандарти фінансової звітності
МФС	Міжрегіональний фондний союз
НАК “Нафтогаз України”	Національна акціонерна компанія “Нафтогаз України”
НБУ	Національний банк України
НКРЕ	Національна комісія регулювання електроенергетики України
НП(С)БОУ	Національні Положення (Стандарти) Бухгалтерського Обліку в Україні
НБУ	Національний Банк України
НПЗ	Нафто-переробні заводи
ПДВ	Податок на додану вартість
ПКТ	Постійний комітет з тлумачень КМСБО
УМГ	Управління магістральними газопроводами

Пояснювальні примітки до консолідованої фінансової звітності

1. Загальна інформація про НАК «Нафтогаз України»

Національна акціонерна компанія „Нафтогаз України” (надалі НАК “Нафтогаз України”) була створена у відповідності з Указом Президента України від 25 лютого 1998 року „Про реформування нафтогазового комплексу України” та постановою Кабінету Міністрів України від 25 травня 1998 року „Про створення Національної Акціонерної Компанії „Нафтогаз України”.

Предметом діяльності НАК “Нафтогаз України”, її дочірних та асоційованих компаній (надалі – Групи) є:

- Нафтодобувна промисловість;
- Видобуток природного газу;
- Переробка природного газу;
- Трубопровідний транспорт загального користування;
- Державна зовнішня торгівля.

Дана фінансова звітність не є консолідованою щодо всієї структури НАК „Нафтогаз України”. Група складає та представляє консолідовану фінансову звітність для наступних дочірних та асоційованих підприємств:

НАК «Нафтогаз України»
ДП "Укргазвидобування"
ДК "Укртрансгаз"
ВАТ „Укртранснафта”
ДК "Газ України"
ДАТ “Чорноморнафтогаз”
ВАТ “Укрнафта”
ВАТ "Дніпропетровськгаз"
ВАТ „Запоріжгаз”
ВАТ "Луганськгаз"
ВАТ «Миколаївгаз»

До показників цієї консолідованої фінансової звітності віднесена фінансова звітність найбільших дочірних підприємств Групи, які по основних показниках фінансової звітності становлять приблизно 90 % всіх підприємств, які контролюються НАК “Нафтогаз України”.

Оперативна діяльність Групи по сегментах діяльності розділяється на:

1. видобування та переробку нафти та газу – ДК „Укргазвидобування”, ДАТ „Чорноморнафтогаз”; ВАТ “ Укрнафта”;
2. транспортування нафти та газу – ВАТ „Укртранснафта”, ДК „Укртрансгаз”;
3. реалізація – ДК „Газ України”, ВАТ “Дніпропетровськгаз”, ВАТ “Запоріжгаз”, ВАТ “Луганськгаз”, ВАТ “Миколаївгаз”
4. інші види діяльності – постачальні, будівельні, обслуговуючі та інші підприємства, що являються структурними підрозділами консолідованих підприємств.

Основні види діяльності в 2003 році Група здійснювала в відповідності до договорів з :

1. Видобування нафти та газу:

Видобування нафти та газу здійснюють ВАТ “Укрнафта”, ДК „Укргазвидобування“ та ДАП «Чорноморнафтогаз». В зв'язку з тим, що земля та надра є власністю держави, право на розвідку та розробку запасів нафти та газу надає Державний комітет геології України шляхом видачі спеціальних ліцензій за номінальну плату, яка не капіталізується. Згідно з діючим законодавством для здійснення розвідки та розробки запасів нафти та газу необхідно отримати окремі ліцензії для кожного з цих видів діяльності по кожному нафтогазовому родовищу. Ліцензії на розвідку та розробку видаються відповідно на 5 і 20 років з пріоритетним правом на їх продовження на такий самий період.

2. Покупки газу:

- Державною торговою Корпорацією "Туркменнафтогаз";
- Компанією EURAL TRANS GAS Kft;
- ВАТ «Газпром», у частині придбання газу як оплати за транзит газу по території України;
- Eastern Distribution Ltd.

3. Транзиту:

Транзит, де виконавцем виступав НАК "Нафтогаз України" здійснювався у відповідності до договорів:

- на транзит природного газу через територію України в 2003 році з Компанією EURAL TRANS GAS Kft;
- про обсяги й умови транзиту газу через територію України і постачання природного газу в Україну в 2003 році з ВАТ "Газпром".

Транзит, де замовником виступав НАК "Нафтогаз України", здійснювався у відповідності до договору на транзит природного газу через територію України із ДК "Укртрансгаз".

4. Продажу газу - здійснювався НАК “Нафтогаз України”:

- населенню, державним (бюджетним) установам, місцевим комунальним підприємствам, а також промисловим та іншим підприємствам при посередництві ДК "Газ України" по договорах імпортного природного газу і природного газу власного видобутку;
- Компанії EURAL TRANS GAS Kft;
- Зарубежгаз Менеджмент унд Бетайлігунгсгезельшафт мБХ.

До сегменту „Інші види діяльності” включені активи, пасиви та результати операцій постачальних, будівельних, обслуговуючих та інших підприємств, які являються структурними підрозділами консолідованих підприємств а також Акціонерного комерційного банку “МТ-Банк” (далі – АКБ “МТ-Банк”).

Угода про використання Державного Майна, що не підлягає приватизації

В листопаді 2001 року Материнська компанія уклала Угоду про використання Державного Майна, яке не підлягає приватизації (далі – Угода) з основним акціонером НАК „Нафтогаз України” і в свою чергу заключила аналогічні по змісту і основних положеннях Угоди з своїми дочірними компаніями. Державне Майно являє собою розгалужену систему магістральних та розподільних нафто- та газопроводів високої виробничої потужності.

Основні положення Угоди

За Угодою Група приймає на себе наступні обов’язки:

- зобов’язання щодо виконання функцій оперативного управління Державним Майном;
- використовувати Державне Майно за його цільовим призначенням;
- без дозволу НАК „Нафтогаз України” не передавати Державне майно третім особам або виконувати інші нотаріальні дії (застава, тощо);
- самостійно вирішувати всі питання з експлуатації та поточного ремонту Державного Майна, включаючи технічні питання та питання що пов’язані з відновленням;
- вести відокремлений аналітичний бухгалтерський облік Державного Майна та прибутків, які отримані від його використання;
- здійснювати страхування переданого Державного Майна;
- оплатити вартість послуг з експертної оцінки Державного Майна;
- створення резерву за рахунок амортизаційних відрахувань на відновлення та реконструкцію одержаного Державного Майна.

Державна частка прибутку

Державна частка прибутку становить 50 % чистого прибутку, який отримано від використання Державного Майна. Група має право використовувати державну частку прибутку в розмірах визначених річними планами реконструкції та технічного розвитку за погодженням з НАК „Нафтогаз України”.

Однак Угода не містить алгоритму розрахунку державної частки чистого прибутку, тому неможливо визначити суми чистого прибутку – як заборгованості перед Урядом на основі договорів передачі Державного Майна, що не підлягає приватизації. Станом на дату звіту Уряд не вимагав оплати або виконання розрахунку чистого прибутку від Групи.

Дія Угоди

Угода діє протягом року. Угода вважається подовженою на наступний рік в тому випадку коли жодна з сторін письмово не заявили про бажання припинити дію Угоди.

Встановлення тарифів

НАК „Нафтогаз України” є природним монополістом нафтогазового комплексу України. Тому основна діяльність Групи регулюється різними українськими державними органами включаючи Кабінет Міністрів, Міністерство Економіки, Національну комісію регулювання електроенергетики (далі - НКРЕ) і Державний комітет нафтогазової промисловості. В сфері повноважень цих та інших контролюючих органів знаходяться різні питання, серед яких встановлення цін і тарифів на придбання нафти та газу, транспортування нафти та газу до кінцевих споживачів, зберігання та налив нафти. Методика та процес затвердження тарифів на купівлю, продаж та послуги з транспортування нафти та газу встановлюються за узгодженням з Національною комісією регулювання енергоринку України. НКРЕ встановлює тарифи на транспортування нафти та газу для всіх категорій споживачів.

НАК „Нафтогаз України” своїми наказами затверджує ціни реалізації природного газу для застосування підприємствами Групи. Формування цін реалізації природного газу здійснюється на підставі балансу надходження та розподілу природного газу по НАК „Нафтогаз України” на кожний місяць, виходячи із рівня ціни закупки природного газу в залежності від його походження (власного видобутку, отриманого за транзитні послуги, додатково закупленого).

Національна комісія регулювання електроенергетики України відповідно до повноважень, наданих постановою Кабінету Міністрів України від 15.12.1996 року №1548 „Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)”, здійснює встановлення граничних рівнів цін на природний газ для населення, бюджетних організацій і установ, підприємств комунальної теплоенергетики та тарифів на транспортування й постачання природного газу. Крім того, Національна комісія регулювання електроенергетики України встановлює граничний рівень цін на природний газ, який поставляється НАК „Нафтогаз України” для промислових споживачів, що передбачено постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 року №1729 „Про порядок забезпечення галузей національної економіки і населення природним газом”.

Видобування та переробку газу здійснює ДК „Укргазвидобування. У 2003 році Компанія реалізовувала власну продукцію населенню та установам і організаціям, що фінансуються з бюджету у відповідності з постановами Кабінету міністрів України від 27.12.2001 року № 1729 „Про порядок забезпечення галузей національної економіки і населення природним газом” та від 21.01.2003 року № 104 „Про внесення змін до постанови КМУ від 27.12.2001 року № 1729”. Реалізація газу іншим споживачам по прямим договорам відбувалася за цінами, встановленими наказами НАК „Нафтогаз України” від 21.02.2003 року № 74 та від 20.03.2003 року № 118.

Транспортування газу через територію України здійснює ДК „Укртрансгаз”. Ціни та тарифи на транспортування природного газу для внутрішніх споживачів України регулюються державою і встановлювались в 2003 р. Національною комісією регулювання електроенергетики України відповідно до повноважень, затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 1548 від 25.12.1996 р. “Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів). Постановою від 29.01.01 № 73 був затверджений тариф на транспортування природного газу магістральними і розподільчими трубопроводами для споживачів України у розмірі 52.5 грн. за 1000 м³ (в т.ч. ПДВ), а також розрахунковий середній тариф на транспортування природного газу магістральними газопроводами Компанії у розмірі 29.10 грн. за 1000 м³ (в т.ч. ПДВ).

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“**Примітки до консолідованої фінансової звітності****За рік, що закінчився 31 грудня 2003 року**

Тариф за зберігання, закачку та відбір природного газу, що здійснюється ДК “Укртрансгаз” для споживачів України було встановлено згідно з Постановою НКРЕ від 27.04.00р. № 447. Цей тариф дорівнював 12 грн. за 1000м³ розподілявся таким чином:

- за зберігання природного газу – 6.00 грн. за 1000 м³ з ПДВ, в тому числі ПДВ – 1.00 грн. за 1000 м³ (з розрахунку на рік);
- за закачку природного газу ДК “Укртрансгаз” – 3.00 грн. за 1000м³ з ПДВ, в тому числі ПДВ – 0.50 грн. за 1000 м³;
- за відбір природного газу ДК “Укртрансгаз” – 3.00 грн. за 1000 м³ з ПДВ, в тому числі ПДВ – 0.50 грн. за 1000 м³.

Транспортування сирової нафти по території України та за її межами здійснює ВАТ “Укртранснафта”. Ціни та тарифи на нафту, транспортування, зберігання та налив нафти для дочірніх компаній НАК „Нафтогаз України” встановлює НКРЕ.

Українські тарифи на транспортування, зберігання та налив нафти

НКРЕ встановила наступні тарифи (без врахування ПДВ) для споживачів в Україні:

		гривень за 1 тону	
		31 грудня 2003 року	31 грудня 2002 року
Тарифи на транспортування	Max	31.80	26.53
	Min	5.30	2.00

Тарифи на транспортування встановлюються в залежності від кількості нафти, що транспортується, напрямку транспортування та відстані на яку вона транспортується.

Відповідно до діючого законодавства України, до вищезазначених тарифів додається 20 % податку на додану вартість.

Тарифи на транспортування нафти переглядаються на періодичній основі, приблизно один раз на рік.

Міжнародні тарифи на транспортування, зберігання та налив нафти

Тарифи на міжнародний транзит (транспортування нафти по території України з Росії до третіх країн) встановлені згідно з прямими договорами між Групою та Компаніями - експортерами.

НКРЕ встановила наступні тарифи для споживачів в країнах Європи:

		доларів США за 1 тону	
		31 грудня 2003 року	31 грудня 2002 року
Тарифи на транспортування	Max	5.70	5.20
	Min	1.42	1.04

Відповідно до діючого законодавства України ціни встановлені без податку на додану вартість.

В березні 2003 року переглянуто тарифи на транспортування нафти магістральними нафтопроводами, які в загальному збільшено на 10%.

ДК “Газ України” головним чином виступає в ролі посередника між філіями та підрозділами НАК “Нафтогаз України”, які працюють у сфері видобування, експорту та транспортування газу, та між кінцевими споживачами і продавцями газу.

Нафта, конденсат та скраплений газ реалізуються через аукціони за договірними цінами. В 2003 році ціни на нафту (без ПДВ), що була реалізована через аукціони, коливалася в межах від 477 грн. до 843 грн. за 1 тону (2002 р.: від 376 грн. до 752 грн.).

ДК “Газ України”

Основним постачальником газу Компанії є НАК "Нафтогаз України", яка купує газ в російських і туркменських постачальників та у власних дочірніх компаній. В 2003 році середня вартість газу, яка була реалізована Компанії склала:

- Газ власного видобутку – 129 грн. за 1000 кубометрів газу.
- Газ російських постачальників – 155 грн. за 1000 кубометрів газу.
- Газ туркменських постачальників – 277 грн. за 1000 кубометрів газу.
- Газ узбецьких постачальників – 282 грн. за 1000 кубометрів газу.

Вартість газу встановлюється НКРЕ для населення та бюджетних установ. Для інших категорій споживачів – ціни на газ – нерегульовані. Однак, для ДК “Газ України”, вони встановлюються НАК “Нафтогаз України”.

Для Компанії встановлюються диференційовані тарифи на поставку газу для різних категорій населення, державних установ, комунально-побутових підприємств, тепло- та енергогенеруючих компаній, промислових підприємств та деяких інших категорій споживачів. Тарифи на транспортування газу для дочірніх компаній в 2003 році були встановлені НАК "Нафтогаз України".

Протягом 2003 року Компанія реалізовувала газ за наступними фіксованими цінами:

- Населенню:
 - 175.00 грн. – за 1000 кубометрів за наявності газових лічильників та з урахуванням тарифів на транспортування та постачання природного газу
 - 190.00 грн. за 1000 кубометрів газу за відсутності газових лічильників газу та з урахуванням тарифів на транспортування та постачання природного газу;
- Бюджетним установам та організаціям – 231.00 грн. за 1000 кубометрів газу з урахуванням тарифів на транспортування та постачання природного газу;
- Підприємствам комунальної теплоенергетики та котельням – 189.00 грн. без урахування тарифів на транспортування та постачання природного газу;
- Енергогенеруючим підприємствам – 331 грн. за 1000 кубометрів газу без урахування тарифів на транспортування та постачання природного газу;
- Виробничо-технологічні потреби ДК „Укртрансгаз” та Відкритих акціонерних товариств з газопостачання та газифікації, власні потреби об’єктів, які знаходяться на балансі ДК „Газ України” – 276.25 грн. за 1000 куб. м. без урахування тарифів на транспортування та

постачання природного газу.

Відкриті акціонерні товариства

(“Дніпропетровськгаз”, “Запоріжжягаз”, “Луганськгаз”, “Миколаївгаз”)

Транспортування та постачання природного газу за регульованим тарифом населенню, бюджетним, промисловим організаціям та підприємствам комунального побуту здійснюють регіональні відкриті акціонерні товариства (ВАТ).

Ціноутворення в Товариствах залежить від категорії споживача та умов договору і виглядає наступним чином:

- для населення ціна складається з вартості природного газу, послуг постачання та транспортування Товариствами та послуг транспортування магістральними газопроводами;
- для бюджетних організацій ціна складається з вартості природного газу, послуг постачання та транспортування;
- для промислових організацій та підприємств комунального побуту, які купують природний газ у Товариств та мають договір на постачання, ціна складається з вартості природного газу та послуг постачання Товариства.

Крім того всі підприємства, розташовані у межах областей (ті, що купують газ у Товариства, а також ті, що купують газ у інших постачальників) є споживачами послуг транспортування, що надають Товариства.

2. Умови функціонування в Україні

Загальні умови функціонування та економічна ситуація

За останні роки Україна зазнала значних політичних та економічних змін. Україна знаходиться на етапі формування ринкових відносин і тому не має добре розвинутої ділової інфраструктури, яка, як правило, існує в умовах більш розвинутої вільної ринкової економіки. В результаті операції, що здійснюються в Україні, пов'язані із значними ризиками, які, в цілому, відсутні у країнах з розвинутою ринковою економікою.

Перспективи економічної стабільності в Україні в значній мірі залежать від ефективності економічних заходів, що приймаються державою, а також від розвитку законодавчої бази та політичної ситуації.

Подальше існування політичної та економічної нестабільності може призвести до непередбачених змін головних елементів економічної інфраструктури, що визначають характер операцій Групи на даний час. Невизначеність політичних, юридичних, податкових та нормативно-законодавчих умов функціонування, включаючи можливість змін негативного характеру, може значним чином вплинути на здатність Компанії проводити комерційну діяльність.

Після проголошення у серпні 1991 році незалежності, економічне становище в Україні погіршувалося до 1994 року, коли було розпочато програми з макроекономічної стабілізації та структурних реформ.

В останні два-три роки намітилися позитивні тенденції в економічному розвитку, вдалося стабілізувати національну валюту, знизити інфляцію, був відмічений ріст внутрішнього національного продукту. Але позитивні тенденції ще не вдалося закріпити і ситуація залишається нестабільною.

Майбутня економічна стабільність та зростання будуть в значній мірі залежати від ефективності фіскальних, макроекономічних та структурних заходів, які здійснюються Урядом.

Президентські вибори восени 2004 року є істотною віхою на шляху до політичної стабільності й економічного розвитку України.

У найближчому майбутньому Компанія буде знаходитися під впливом вищезгаданих факторів.

Фінансова звітність не містить ніяких коригувань, що відображали б існування цієї невизначеності. Необхідні коригування будуть відображені в фінансовій звітності тоді, коли вони стануть відомі та зможуть бути достовірно оцінені.

3. Основні облікові принципи

Основи представлення інформації

Консолідована фінансова звітність Групи складається з консолідованого бухгалтерського балансу, і відповідних йому консолідованих звіту про прибутки і збитки, звіту про рух грошових коштів, звіту про зміни у власному капіталі та приміток до них. Дана фінансова звітність складена у відповідності з положеннями Міжнародних стандартів фінансової звітності (надалі - МСФЗ), виданими Комітетом з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (надалі - КМСБО) та Інтерпретаціями, виданими Постійним комітетом з тлумачень КМСБО (надалі - ПКТ), що діють для фінансової звітності за періоди до 31 грудня 2003 року.

Компанії Групи ведуть бухгалтерські книги та записи в українських гривнях відповідно до Національних Положень (Стандартів) Бухгалтерського Обліку в Україні (далі – „НП(С)БОУ”). Вищенаведена фінансова звітність складена на підставі бухгалтерських даних Групи, відповідним чином скоригованих та рекласифікованих для достовірного представлення у відповідності з МСФЗ.

Консолідована фінансова звітність підготовлена на основі принципу історичної собівартості з використанням принципу нарахування і представлена в тисячах українських гривень, якщо не вказано інше. Обрана облікова політика за МСФЗ, який припускає вибір облікової політики перехідного періоду, розкривається у відповідних розділах Приміток до фінансової звітності.

Використання оцінок

Група організувала і веде облік та представляє операції та інші події не тільки згідно їх юридичної форми, а відповідно до їх змісту та економічної сутності. Таким чином, суть операцій чи інших обставин та подій не завжди відповідає тому, що слідує з їх юридичної форми.

Підготовка фінансової звітності у відповідності до положень МСФЗ вимагає від керівництва Групи здійснення оцінок та припущень, які впливають на відображення у звітності сум активів і зобов'язань та на розкриття інформації про потенційні активи та зобов'язання на дату складання звітності. Фактичні результати можуть відрізнятися від зроблених оцінок. Ці оцінки періодично переглядаються, і, у випадку необхідності коригувань, такі коригування відображаються у складі прибутків та збитків за період, коли про них стає відомо.

Валюти виміру та представлення

Група веде свої бухгалтерські записи в українській гривні, як того вимагають національні стандарти бухгалтерського обліку. Група визначила валюти виміру та представлення в відповідності до ПКТ-19 „Валюта звітності – облік і представлення фінансової звітності в відповідності до МСБО 21 та МСБО 29”. Основуючись на економічній сутності операцій та обставин діяльності, Група визначила українську гривню як валюту виміру та представлення. Виходячи з цього, операції в інших валютах, ніж гривня, розглядаються як операції в іноземних валютах.

Вплив інфляції

На протязі 1991 – 2000 років Україна вважалась країною з гіперінфляційною економікою.

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“**Примітки до консолідованої фінансової звітності****За рік, що закінчився 31 грудня 2003 року**

Коригування і перекласифікації, необхідні для приведення звітності, складеної відповідно до вимог українського законодавства, у відповідність із МСФЗ, включають коригування, необхідні для відображення змін загальної купівельної спроможності української гривні, виходячи зі МСБО 29 "Фінансова звітність в умовах гіперінфляційної економіки". Цей стандарт вимагає, щоб фінансова звітність, що складена у валюті гіперінфляційної економіки, була представлена в поточних одиницях виміру на дату складання бухгалтерського балансу. Хоча, починаючи з 2001 фінансового року українська економіка перестала відповідати ознакам гіперінфляційної економіки, Група володіє достатньо великою кількістю основних засобів, які були придбані в період, який характеризувався значною гіперінфляцією, тому перерахування основних засобів було зроблено з використанням коефіцієнтів інфляції, отриманих на підставі індексів інфляції Українського державного комітету статистики.

Нижче наводяться індекси інфляції, починаючи з 1991 року, використані для внесення змін у фінансову звітність:

Місяць	Рік	Індекс Інфляції	Коефіцієнт Перерахунку
Січень	1991	1.06	242,719.6
Грудень	1991	3.06	84,190.9
Грудень	1992	64.31	4,008.1
Грудень	1993	6,595.26	39.1
Грудень	1994	33,050.09	7.8
Грудень	1995	93,085.80	2.8
Грудень	1996	130,062.69	2.0
Грудень	1997	143,221.50	1.8
Грудень	1998	171,855.47	1.5
Грудень	1999	204,877.18	1.3
Грудень	2000	257,768.27	1.0

Перераховані таким чином показники вартості основних засобів станом на 31 грудня 2000 року взяті за основу для облікових записів у наступних облікових періодах.

ДАТ "Чорноморнафтогаз" з метою визначення початкової вартості основних засобів на 1 січня 2001 р. – дату першого застосування МСФЗ – залучило незалежного оцінювача для проведення оцінки умовної вартості основних засобів. Отже, початкова оцінка основних засобів цього товариства відображена згідно зі звітом незалежного оцінювача.

Інші підприємства Групи станом на 31 грудня 2003 року провели також незалежну оцінку всіх груп основних засобів.

Основа консолідації

Згідно МСБО 27 „Консолідовані фінансові звіти та облік інвестицій у дочірні підприємства”, при складанні цієї консолідованої фінансової звітності показники звітності материнської компанії та дочірніх підприємств були об’єднані построково шляхом додавання відповідних показників за подібними статтями, такими як активи, зобов’язання, капітал, дохід та витрати. При цьому, для формування фінансової інформації про групу, як одне ціле, були зроблені наступні операції:

- виключена балансова вартість інвестицій материнської компанії в кожне дочірнє підприємство а також частка власного капіталу материнської компанії в кожному дочірньому підприємстві ,
- визначена частка меншості в скоригованому прибутку консолідованих дочірніх підприємств за звітний період і скориговано відповідно до прибутку групи для одержання чистого прибутку, який можна віднести до власників материнської

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“**Примітки до консолідованої фінансової звітності****За рік, що закінчився 31 грудня 2003 року**

компанії,

- визначена частка меншості в чистих активах іконсолідованих дочірніх підприємств і відображена в консолідованому балансі окремо від зобов'язань та акціонерного капіталу материнської компанії,
- виключені повністю внутрішньогрупові сальдо та внутрішньогрупові операції і зв'язаний з ними нереалізований прибуток. Виключені нереалізовані збитки, які виникли в результаті внутрішньогрупових операцій, крім випадків, коли витрати не можуть бути відшкодовані,

Група складає та представляє консолідовану фінансову звітність для наступних компаній, що знаходяться під її контролем:

	Відсоток участі в капіталі
НАК «Нафтогаз України»	
ДК "Укргазвидобування"	100,00
ДК "Газ України"	100,00
ДК "Укртрансгаз"	100,00
ДАТ "Чорноморнафтогаз"	100,00
ВАТ "Укрнафта"	50,00 % + 1 акція
ВАТ „Укртранснафта”	100,00
ВАТ „Дніпропетровськгаз”	51,00
ВАТ "Луганська газ"	51,00
ВАТ „Запоріжгаз”	50,00
ВАТ "Миколаївгаз"	50,00

Згідно з вимогами МСБО 27 “Консолідовані фінансові звіти та облік інвестицій у дочірні підприємства” НАК “Нафтогаз України” виступає в якості Материнської Компанії і представляє консолідовану фінансову звітність яка включає всі дочірні підприємства за виключенням коли:

- контроль носить тимчасовий характер тому що дочірнє підприємство було придбане та утримується виключно з метою подальшого перепродажу в найближчому майбутньому; або
- дочірнє підприємство діє в умовах жорстких довгострокових обмежень, які суттєво зменшують його здатність передавати кошти материнській компанії.

Такі дочірні підприємства слід обліковувати так, ніби вони є інвестиціями згідно з МСБО 39 “Фінансові інструменти: визнання та оцінка”.

Контроль вважається наявним, коли Материнська Компанія володіє прямо чи непрямо через дочірні підприємства понад половиною голосів підприємства, за винятком окремих випадків, коли можна чітко продемонструвати, що таке володіння не забезпечує контролю. Контроль також існує навіть тоді, коли Материнська Компанія володіє половиною або менше половини голосів підприємства, якщо вона має:

- право на понад половину голосів згідно з угодою з іншими інвесторами;
- право керувати повноваження визначати фінансовою та операційною політикою підприємства згідно з статутом або угодою;
- можливість призначати або усувати більшість членів ради директорів або еквівалентного органу; або

- можливість мати більшість голосів на засіданнях ради директорів або еквівалентного керівного органу.

Дана консолідована фінансова звітність складена з використанням єдиної облікової політики для подібних операцій та інших подій за схожих обставин.

Дочірні підприємства

В показники консолідованої фінансової звітності включена звітність дочірних підприємств, в яких Група прямо чи непрямо володіє більше, ніж 50 % акцій з правом голосу або має можливість контролювати рішення, які приймає керівництво цих підприємств.

Консолідована фінансова звітність Групи відображає результати діяльності придбаного дочірнього підприємства з моменту встановлення контролю над ним. Консолідація дочірнього підприємства в звітності групи завершується на дату, на яку Група втрачає контроль над цим підприємством.

Залишки з внутрішніх розрахунків Групи, внутрішні операції Групи, а також нереалізований прибуток від таких операцій повністю вилучені. Нереалізовані збитки від внутрішніх операцій Групи також вилучені, крім випадків, коли витрати не можуть бути відшкодовані.

Облік придбання дочірних підприємств здійснюється методом придбання

Частка меншості на звітну дату – це та частина чистих результатів діяльності і чистих активів дочірнього підприємства, які відносяться до часток, що не належать прямо чи непрямо через дочірні підприємства материнській компанії. Частку меншості в консолідованому балансі відображають окремо від зобов'язань та акціонерного капіталу материнської компанії.

Асоційовані компанії

Асоційовані компанії – це підприємств, на які Група має суттєвий вплив, але не контролює повністю. Як правило, Група має суттєвий вплив на компанії, в яких вона володіє від 20% до 50% акціями з правом голосу. Асоційовані компанії обліковуються за методом участі в капіталі.

Метод участі в капіталі передбачає відображення в консолідованому звіті про прибутки та збитки частки Групи в результатах діяльності асоційованих товариств за рік, за вирахуванням отриманих дивідендів. Нереалізований прибуток по операціях між Групою та асоційованими компаніями виключається в розмірі, що відповідає частці Групи в асоційованих компаніях, нереалізовані прибутки та збитки також виключаються, крім випадків, коли є ознаки зниження вартості переданого активу.

Частка Групи в кожному асоційованому товаристві відображається в балансі в сумі, що включає вартість придбання, гудвіл на дату придбання, а також її частку в прибутках та збитках. Група нараховує резерв на можливе зменшення вартості таких інвестицій.

Застосування методу участі в капіталі припиняється з моменту, коли балансова вартість фінансового вкладення в асоційовану компанію рівна нулю, за виключенням випадків, коли Група відповідає за зобов'язаннями асоційованої компанії або видала гарантії відносно зобов'язань асоційованої компанії.

Керівництво НАК „Нафтогаз України” прийняло рішення в консолідованій звітності не обліковувати такі інвестиції.

Спільні підприємства

Спільні підприємства здійснюють свою діяльність на основі договорів, в яких дві або більше сторін здійснюють економічну діяльність при умові спільного контролю над нею. Спільні підприємства обліковуються за методом участі в капіталі.

Припущення щодо Функціонування Групи у найближчому майбутньому

Група здійснює діяльність у нестабільних економічних умовах. Економічна стабільність буде в значній мірі залежати від ефективності фіскальних заходів, які здійснюються Урядом, і від того, яке рішення прийме Газпром Росії, щодо спорудження альтернативних шляхів транспортування нафти та газу в обхід України, а також інших подій, які знаходяться поза контролем Групи.

У найближчому майбутньому Група продовжуватиме зазнавати вплив нестабільної економіки в країні. В результаті виникає суттєва невизначеність, яка може вплинути на майбутні операції, можливість відшкодування вартості активів Групи та здатність її обслуговувати та виплачувати свої борги по мірі настання строків їх погашення.

Консолідована фінансова звітність Групи підготовлена виходячи із припущення про її функціонування в майбутньому, яке передбачає спроможність Групи реалізовувати активи та виконувати свої зобов'язання в ході здійснення звичайної діяльності. Таким чином, консолідована фінансова звітність не містить яких-небудь коригувань відображених сум активів, які були б необхідні, якби Група була неспроможна продовжувати свою діяльність в майбутньому і якби Група реалізовувала свої активи не в ході звичайної діяльності.

Перекласифікація

Для приведення показників фінансової звітності попереднього звітного періоду у відповідність з формою подання даних, прийнятою в поточному звітному періоді, була проведена перекласифікація відповідних окремих показників.

Грошові кошти та грошові еквіваленти

Грошові кошти складаються з готівки у касі та коштів на банківських рахунках. Грошові еквіваленти являють собою ліквідні інвестиції, які легко конвертуються у відому кількість грошових коштів, зі строками оплати в три місяці чи менше, існує незначний ризик в зміні їх вартості.

Фінансові інструменти

Фінансовий інструмент згідно МСБО 39 - це будь-який контракт, який веде до фінансового активу одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструменту капіталу іншого підприємства.

Фінансові активи та фінансові зобов'язання, що обліковуються на балансі Групи, включають грошові кошти та грошові еквіваленти, дебіторську та кредиторську заборгованість, інвестиції, а також інші зобов'язання та позики. Облікова політика щодо їх визнання та оцінки розкривається в відповідних розділах цих Приміток.

Фінансові інструменти класифікуються, як зобов'язання чи інструменти капіталу, відповідно до контрактних зобов'язань. Відсотки, дивіденди, збитки та прибутки, пов'язані з фінансовим інструментом або його складовою частиною, класифікованою як фінансове зобов'язання відображають як витрати або дохід по мірі їх надходження. Виплати власникам фінансових інструментів, включених до складу капіталу, відображаються безпосередньо

через капітал. Фінансові інструменти представляються згорнутими, коли Група має юридично забезпечене право провести залік і має намір зробити його на основі згорнутого сальдо або реалізувати свої активи одночасно зі зменшенням своїх зобов'язань.

Фінансові інструменти: визнання та оцінка

Вкладення в цінні папери, по яким існує активний ринок, і ринкова вартість може бути достовірно визначена, обліковувались за ринковою вартістю. Цінні папери вартість яких можливо визначити достовірно, визначені за меншою із вартостей придбання чи ринкової вартості. Зміни ринкової вартості цінних паперів відображались в звіті про прибутки та збитки в тому періоді, в якому ці зміни відбулися.

Група класифікувала фінансові активи за трьома категоріями:

- Вкладення в цінні папери, придбані або з метою одержання прибутку в результаті короткострокових коливань в ціні або маржі дилера, або є частиною портфеля, що використовується для отримання короткострокового прибутку, класифікуються як утримувані для операцій;
- Цінні папери з фіксованими строками погашення при умові, що керівництво має намір та можливість утримувати ці цінні папери до погашення, класифікуються як утримувані до погашення;
- Цінні папери, які підприємство має намір утримувати протягом невизначеного періоду, але вони можуть бути реалізовані для підтримання ліквідності чи в результаті зміни ставки відсотка, валютного курсу чи цін на ринку цінних паперів, класифікуються як наявні для продажу. Фінансові вкладення наявні для продажу відображаються по ринковій вартості, визначеній на індивідуальній основі. Нереалізовані прибутки та збитки відносяться на фінансові результати.

Акції, по яких відсутні котирування відображаються по первісній вартості, тому що на активному ринку для них не існує ринкових котирувань. В результаті відсутності інформації про ринкові котирування подібних компаній та відсутності всіх даних необхідних для проведення аналізу дисконтованих грошових потоків неможливо використовувати інші методи обґрунтованого визначення їх справедливої вартості. В даний момент також неможливо оцінити вартісні границі, за якими скоріше всього знаходиться справедлива вартість акцій.

Позики та дебіторська заборгованість, ініційовані Групою – це позики та дебіторська заборгованість, які виникли у Компанії шляхом надання грошей або товарів безпосередньо боржникові, за винятком тих, що виникли з метою негайного продажу або продажу у короткостроковій перспективі. Позики та дебіторська заборгованість, ініційовані Групою, включають в основному дебіторську заборгованість.

Інвестиції при надходженні оцінюються по собівартості, яка є справедливою вартістю компенсації, наданої за них. Справедливу вартість наданої компенсації, як правило, визначають виходячи з ціни операції або іншої ринкової ціни.

Група класифікує свої інвестиції як наявні для продажу і відносить їх до складу довгострокових активів. Вони не мають ринкових цін на активному ринку, а їх справедлива вартість не може бути достовірно оцінена.

Інвестиції у незавершене будівництво об'єктів нерухомості відображаються за вартістю придбання.

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2003 року

Протягом 2003 року Група не використовувала ніяких фінансових деривативів.

Дебіторська заборгованість

Поточна дебіторська заборгованість відображена за чистою вартістю реалізації, яка визначається шляхом вирахування з первісної вартості суми дебіторської заборгованості резерву сумнівних боргів.

Резерв сумнівних боргів визначають за методом періодизації дебіторської заборгованості згідно з яким до кожної групи дебіторської заборгованості застосовується певний відсоток сумнівних боргів. Резерв сумнівних боргів був визначений на основі відомих факторів, що можуть мати вплив на повернення заборгованості. Кінцеві збитки можуть відрізнитися від поточних оцінок. Ці оцінки періодично переглядаються і, за необхідності їх коригування, відбувається коригування доходів у періоді, в якому вони стали відомими. У зв'язку з відсутністю надійної інформації щодо фінансового стану кінцевих споживачів та недосконалістю правового механізму повернення заборгованості, оцінка можливих збитків є неточною.

Векселі

Векселі отримані від споживачів відображені за номінальною вартістю за вирахуванням спеціального резерву сумнівних боргів.

Векселі з датою погашення, що настає через рік або більше після дати складання балансу, відображені як довгострокові активи. Такі векселі є безпроцентними і відображені за справедливою вартістю за мінусом резерву.

Векселі, видані постачальникам, відображені за номінальною вартістю.

Кредити та аванси клієнтам АКБ «МТ-Банк»

Кредити та аванси клієнтам відображаються за вирахуванням резервів на їх знецінення.

Нарахування процентів по кредитах припиняється, коли повне повернення основної суми кредиту або процентів по ньому знаходиться під сумнівом. Нарахування процентів по кредитах може бути відновлене в тому випадку, коли позичальник повністю сплачує заборгованість за кредитом та відповідні проценти або ж існують достатні підтвердження його здатності сплатити заборгованість та проценти протягом відповідного періоду.

Нараховані проценти по кредитах, що визнані безнадійними, не відображені в цій фінансовій звітності.

Резерв на покриття збитків АКБ «МТ-Банк»

Резерв на покриття збитків є орієнтовно визначеною сумою можливих збитків по кредитах, а також по депозитах в інших банках. Резерв зменшується на суму фактичних збитків по кредитах, за вирахуванням відшкодованих сум.

Резерв на покриття збитків ґрунтується на оцінці керівництвом кредитного портфеля, попереднього досвіду Банку щодо збитків, ризиків, які є відомими та притаманними кредитному портфелю, оціненої вартості застави, негативних ситуацій, які можуть впливати на здатність позичальника повернути кредит, а також існуючих економічних умов.

Інша поточна дебіторська заборгованість

Інша поточна дебіторська заборгованість включає авансові платежі постачальникам,

дебіторську заборгованість за товари та послуги інші ніж послуги з транспортування, зберігання і продажу нафти та газу, а також інші оборотні активи та витрати майбутніх періодів.

Ці активи відображаються за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

Запаси

Запаси включають газ, нафту, паливно-мастильні матеріали та іншу сировину, придбані за кошти та отримані по бартеру товари матеріально-технічного забезпечення, а також сировину, інші запаси, що їх має Група для цілей внутрішнього використання та реалізації.

Запаси відображені в звітності Групи за їх первісною вартістю за вирахуванням резерву на застарілі запаси або чистій вартості реалізації. Первісна вартість складається з вартості придбання, витрат на доставку, витрат, що понесені у вигляді сплати відповідних митних зборів, витрат на транспортування та інших витрат, що мали безпосередній зв'язок з придбанням запасів.

Вибуття запасів здійснюється за наступними оцінками:

- матеріалів та товарів (по видах і групах) - ідентифікованої собівартості;
- палива - собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- запасних частин - собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- готової продукції - середньозваженої собівартості.

Певні статті запасів належать зв'язаним сторонам і зберігаються згідно договорів консигнації. Група відображає в обліку ці запаси так само, як і подібні запаси, що не знаходяться на консигнації.

Технологічна нафта

Основна діяльність ВАТ “Укртранснафта” (надалі Товариство) пов'язана з перекачуванням нафти для споживачів, як в Україні так і за її кордон в Європу. В технологічному процесі використовується нафта, яка є його власністю. Ця нафта була придбана при здачі в експлуатацію магістральних нафтопроводів. Товариство закуповує технологічну нафту при будівництві нових нафтопроводів в кількості, яка необхідна для технологічного процесу.

Товариство обліковує технологічну нафту як необоротний актив, та проводить переоцінку технологічної нафти по ринкових цінах дійсних на звітну дату. Технологічна нафта у нафтопроводі розглядається як невід'ємна і необхідна умова його експлуатації. Амортизація на нафту в нафтопроводі не нараховується.

Розрахунок балансової вартості технологічної нафти базується на ринкових цінах на нафту, що склалась на ринку Українських нафтопереробних заводів та на середніх витратах ВАТ “Укртранснафта” на прокачку нафти збільшених, на основі експертних досліджень, на суму витрат для викачки технологічної нафти, доставки її до споживача та утилізації забруднених відходів і консервацію трубопроводів.

Нематеріальні активи

Нематеріальні активи відображені за проіндексованою вартістю за вирахуванням накопиченого зносу. Вартість нематеріальних активів до індексації складається з вартості їх придбання, включаючи невідшкодовані податки на придбання, а також будь-які витрати, пов'язані з приведенням активів у робочий стан та їх доставкою до місця використання.

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“

Примітки до консолідованої фінансової звітності

За рік, що закінчився 31 грудня 2003 року

Вартість модернізацій та інших поліпшень нематеріальних активів, що подовжують строк корисної служби або істотно покращують їх стан та техніко-експлуатаційні характеристики, капіталізуються. Витрати на поточне обслуговування та ремонти відображаються у складі витрат у періоді виникнення.

Для цілей складання звітності згідно МСФЗ, нематеріальні активи були перераховані відповідно до коефіцієнтів перерахунку, як описано в розділі „Валюти виміру та представлення”.

Нематеріальні активи амортизуються починаючи з місяця, наступного за місяцем, в якому вони були введені в експлуатацію. Амортизація припиняє нараховуватись у місяці, наступному після місяця вибуття.

Прибутки чи збитки від вибуття нематеріальних активів визначаються на основі їх балансової вартості та враховуються при визначенні фінансових результатів діяльності Групи.

Амортизація нараховувалася з використанням лінійного методу протягом наступних оціночних термінів використання:

<i>Група</i>	<i>Норма амортизації</i>
Комп'ютерне програмне забезпечення	5 років
Ліцензії та привілеї	3-5 років
Авторські права, патенти та інші права на промислову власність, права на обслуговування та експлуатацію	3-5 років

Дослідження та розробки

Витрати на дослідження обліковуються в складі витрат по мірі їх виникнення. Витрати на розробки проектів відображаються як нематеріальний актив тільки тоді, коли існує впевненість, що такі витрати принесуть економічні вигоди в майбутньому. Інші витрати на розробки відображаються в складі витрат по мірі їх понесення. Однак, витрати на розробки, які спочатку були списані на витрати, не капіталізуються в послідовні періоди, навіть коли вони будуть відповідати умовами визнання активу.

Основні засоби

Станом на 31 грудня 2002 р. основні засоби, придбані до 1 січня 2001 р., відображені за вартістю, що відкоригована на вплив гіперінфляції (відповідно до коефіцієнтів перерахунку, які описані в розділі „Основи представлення інформації: Валюти виміру та представлення”), за вирахуванням накопиченої амортизації та будь-якого зменшення корисності. Основні засоби придбані після 1 січня 2001 р. відображені за історичною вартістю. Вартість основних засобів складалася з вартості їх придбання, включаючи невідшкодовані податки на придбання, а також будь-які витрати, пов'язані з приведенням засобів у робочий стан та їх доставкою до місця використання.

Група веде облік основних засобів у гривнях. До 1992 року обмінні курси встановлювалися Урядом і могли не відповідати реальній ринковій ситуації. Крім того, частину основних засобів було придбано через централізовані органи матеріально-технічного постачання; при цьому ціна придбання активів за такими операціями також встановлювалась державою. Після 1991 року, згідно вимог нормативних положень, підприємства проводили обов'язкові індексації вартості основних засобів з метою відображення ефекту впливу інфляційних

процесів (у 1992, 1993, 1995 та 1996 роках). Ці індекси інфляції могли не відобразити реальної динаміки зміни курсу гривні. В результаті їх застосування не привело до переоцінки зазначених основних засобів до їхньої ринкової вартості.

В 2004 році Група змінила облікову політику щодо визначення вартості основних засобів та затвердила дозволена альтернативну облікову політику переоцінки активів. Група залучила незалежних оцінників для визначення справедливої вартості своїх основних засобів на 31 грудня 2003 року. Така зміна була проведена як переоцінка в фінансовій звітності за 2003 рік. В цій фінансовій звітності основні засоби відображені за переоціненою вартістю, що є справедливою вартістю на дату переоцінки за вирахуванням накопиченого зносу та збитків на зменшення корисності основних засобів. Переоцінка буде проводитись з достатньою регулярністю.

Основні засоби ДАТ “Чорноморнафтогаз” були предметом незалежної оцінки, яка проводилася з використанням методу вартості заміщення за вирахуванням будь-якого зменшення корисної вартості, яке мало місце на 1 січня 2001 року. Вартість основних засобів, отримана в результаті незалежної оцінки, являє собою умовну вартість основних засобів, розраховану для цілей цієї фінансової звітності.

Станом на 31 грудня 2003 року інші консолідовані підприємства Групи провели також незалежну оцінку всіх груп основних засобів.

Основні засоби, що задіяні у розвідці, розробці та виробництві нафтогазових запасів

Метод обліку довиробничих витрат

Для обліку діяльності з розвідки та видобутку газу та нафти та розробки нафтогазових запасів ДК “Укргазвидобування”, ДАТ “Чорноморнафтогаз” та ВАТ “Укрнафта” застосовують метод капіталізації вартості успішних проєктів. Відповідно до методу капіталізації вартості успішних проєктів витрати, які виникають при розвідці і розробці запасів нафти і газу, але мають загальний характер та не відносяться безпосередньо до виявлених запасів, списуються на результат діяльності у періоді їх виникнення.

Витрати, що відносяться безпосередньо до виявлених, але непідтверджених запасів, капіталізуються по статті “Капітальні інвестиції” по кожному проєкту і свердловині. Витрати на розвідку, виключаючи вартість розвідувальних і тестових свердловин, капіталізуються до моменту оцінки економічної доцільності подальшої розвідки чи розробки цих запасів. Якщо запаси не підтверджені, затрати на розвідку відносяться на результат діяльності у період здійснення такої оцінки.

Вдача або невдача кожної зі спроб розвідки визначаються окремо для кожної свердловини по мірі з'ясування і перевірки потенційно нафтогазоносних структур. Таку оцінку вдах або невдах зі спроб розвідки компанія здійснює періодично, але не рідше як раз на рік на звітну дату.

Витрати на розвідку нафтогазових запасів, згідно яких оцінка підтвердила економічну доцільність подальшої розробки цих запасів, відображаються в балансі. Подальші матеріальні та нематеріальні витрати, зв'язані зі спорудженням експлуатаційних свердловин та облаштуванням сухих свердловин, а також вартість обладнання та нагнічувальних свердловин, зв'язаних з розробкою нафтогазових запасів, капіталізуються.

З введенням підтверджених і розроблених запасів у експлуатацію, капіталізовані витрати амортизуються протягом терміну експлуатації відповідно до методу обраного Компанією.

Для цілей даної фінансової звітності основні засоби, що задіяні у розвідці, розробці та виробництві нафтогазових запасів, групуються по центрах затрат. Такими центрами затрат компанія обрала родовища.

Станом на 31 грудня 2003 року Група залучила незалежних оцінювачів для визначення запасів нафти та газу згідно зі стандартами Товариства інженерів-нафтовиків США.

Виробничі витрати

Витрати, пов'язані з виробничою діяльністю, які не приводять до збільшення нафтогазових запасів, відносяться на витрати і включаються до результату діяльності у період їх виникнення.

Земля

Група має право на постійне використання землі, на якій вона розташована, і сплачує податок за землю, який щорічно розраховується державою виходячи із загальної площі та призначення землі. Земля є власністю держави і тому не включається до фінансової звітності Групи. Офіційно укладеної орендної угоди на використання землі не існує.

Подальші витрати

Вартість модифікацій, реконструкції, модернізації та інших поліпшень основних засобів, що подовжують строк корисної служби або істотно покращують їх стан та техніко-експлуатаційні характеристики, капіталізуються. Витрати на поточне обслуговування, ремонти та реконструкцію відображаються у складі витрат у періоді виникнення.

Амортизація основних засобів

Амортизація капіталізованої вартості нафтових та газових активів розраховується, згідно загальноприйнятої практики бухгалтерського обліку в нафтогазовій галузі, за методом кількості одиниць видобутої продукції для кожного родовища або інтегрованої групи родовищ, виходячи з кількості запасів. Таким чином, розрахунок амортизац видобувної компанії залежить від наявності даних про комерційні запаси (розрахункова кількість запасів газу, газового конденсату та нафти, щодо яких геологічні та технічні данні підтверджуються, з визначеним рівнем ймовірності можливості їх видобування у майбутньому при існуючих економічних і операційних умовах).

Амортизація інших активів, не пов'язаних з видобутком нафти та газу, нараховується за лінійним методом протягом наступних оціночних строків використання:

<i>Група</i>	<i>Норма амортизації</i>
Будівлі, інші споруди та передавальні пристрої	20 років
Нафтопроводи та газопроводи	15 – 30 років
Резервуарні ємності	15 років
Машини та обладнання	12 років
Технологічний флот та автотранспорт	6 - 10 років
Обладнання по контролю за нафтопроводами	10 років
Інші основні засоби	5 років

Основні засоби амортизуються починаючи з місяця, наступного за місяцем, в якому вони були введені в експлуатацію. Амортизація припиняє нараховуватись у місяці, наступному після місяця вибуття.

Прибутки чи збитки від вибуття основних засобів визначаються на основі їх балансової вартості та враховуються при визначенні фінансових результатів діяльності Групи.

Крім активів виробничого призначення, група також здійснює утримання та будівництво об'єктів соціального призначення. Ці активи капіталізуються тільки тоді, коли очікується, що в майбутньому компанія отримає економічні вигоди від їх використання. У випадку їх капіталізації знос по цих активах нараховується протягом періоду їх корисного використання.

Стаття “Незавершене будівництво” включає витрати на будівництво. Об'єкти незавершеного будівництва відображені за собівартістю та не амортизуються до моменту передачі відповідного об'єкту в експлуатацію.

Державне майно, що не підлягає приватизації

Група отримала в оперативне управління Державне Майно, що не підлягає приватизації на основі Угоди з основним акціонером НАК „Нафтогаз України”. Державне Майно являє собою розгалужену систему магістральних та розподільних газо- та нафтопроводів високої виробничої потужності.

Основні облікові принципи з обліку Державного Майна, що не підлягає приватизації викладені в підрозділі Примітки 3 „Основні облікові принципи” – „Основні засоби”.

Зменшення корисності активів

МСБО 36 „Зменшення корисності активів” вимагає від Компанії проводити аналіз вартості основних засобів стосовно зменшення їх корисності щоразу, коли події чи зміна обставин вказують, що залишкова вартість активу може бути не відшкодована. У випадку, коли залишкова вартість активу перевищує суму його очікуваного відшкодування, у звіті про прибутки та збитки визнається збиток від зменшення корисності. При цьому відшкодовувана вартість активу дорівнює більшій з двох величин: чистій ціні реалізації або вартості використання.

Чиста ціна реалізації - це кошти, що можуть бути отримані від реалізації активу на комерційних засадах, в той час як вартість використання являє собою теперішню вартість очікуваних майбутніх грошових потоків, що будуть отримані в результаті подальшого використання активу та його ліквідації після завершення строку експлуатації. Сума очікуваного відшкодування визначається для кожного активу або, якщо це неможливо, для одиниці, що генерує грошові кошти.

Потенційного збитку від зменшення корисності інших активів, Група не визначила, і тому не оцінює суму очікуваного відшкодування.

Державний грант

ВАТ “Укртранснафта” (надалі Товариство) отримало державну допомогу для побудови української частини Євразійського нафтотранспортного коридору (ЄНК). Збудований нафтопровід являє собою розгалужену систему магістральних та розподільних нафтопроводів високої виробничої потужності. Товариство контролює використання ЄНК і отримує прибуток від відповідних грошових потоків а також несе витрати по ремонту,

подовженню та модернізації ЄНК. Майно ЄНК визнано в балансі Товариства по історичній собівартості.

ВАТ “Укртранснафта” обліковує майно ЄНК згідно з МСБО 20 „Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу” та класифікує його як Грант, пов’язаний з активами оскільки за Угодою Держава зобов’язала Товариство експлуатувати, утримувати та реконструювати Євроазіатський нафтогазотранспортний коридор.

Згідно з МСБО 20 Товариство відображає Грант при допомозі методу доходу, згідно з яким грант визнається як дохід протягом одного або кількох звітних періодів. Головним для методу доходу є те, щоб державні гранти визнавалися як дохід на систематичній і раціональній основі протягом певних періодів, що необхідно для зіставлення грантів з пов’язаними з ними витратами. Таким чином доходи від гранту відображаються в звітних періодах пропорційно до амортизації, яка нараховується на майно ЄНК, а також в сумах, що Товариство витратило на поточні ремонти, подовження та модернізацію ЄНК.

ВАТ “Укртранснафта” визнає доходи за грантом тільки при достатній впевненості у тому, що такі доходи будуть отримані, а умови надання та використання гранту будуть виконані.

Майно ЄНК амортизується починаючи з місяця, наступного за місяцем, в якому воно було введено в експлуатацію. Амортизація припиняє нараховуватись у місяці, наступному після місяця вибуття. Амортизація нараховується за лінійним методом протягом оціночних термінів як вказано в розділі «Амортизація основних засобів» цієї примітки.

Вартість подовження, реконструкцій, модернізацій та інших поліпшень майна ЄНК, які подовжують строк корисної служби або істотно покращують його стан та техніко-експлуатаційні характеристики, капіталізуються. Витрати на поточне обслуговування, ремонти та реконструкцію відображаються у складі витрат у періоді виникнення.

Визнання доходів

Доходи визнаються, коли існує впевненість, в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод Групи, а сума доходу може бути достовірно визначена. Дохід за вирахуванням відповідних податків визнається в періоді, коли покупцю були відвантажені товари чи надані послуги.

Група отримує доходи від основного та інших видів діяльності. До складу доходів, що пов’язані з основним видом діяльності належать доходи від реалізації нафти і газу, паливних продуктів, інших товарів, доходи від послуг з транспортування нафти та газу магістральними нафто- та газопроводами, а також доходи від послуг зберігання нафти та газу.

До складу доходів, що отримані від інших видів діяльності належать доходи від реалізації запасів та від надання робіт (послуг) іншими структурними підрозділами Групи, що не пов’язані з основною діяльністю .

Дохід, отриманий від надання послуг з транспортування нафти визначається на підставі кількості сирої нафти, транспортованої з пункту надходження до пункту призначення, помноженою на відповідний тариф транспортування сирої нафти. Тарифи на транспортування нафти підлягають державному регулюванню (Примітка: Встановлення тарифів).

Доходи від транспортування газу (великий і малий транзит) визнаються за об’ємом транспортованого газу і відстанню транспортування.

Доходи від закачування та відбору газу визнаються в момент закачування газу у газосховище або в момент відбору газу з газосховища.

Реалізація газу визнається при постачанні газу кінцевому споживачу.

Процентні доходи та витрати визнаються за методом нарахування на момент отримання доходів або здійснення витрат.

Визнання собівартості реалізованої продукції та інших витрат

Собівартість реалізованої продукції, що стосується тієї ж самої операції, визначається одночасно з відповідним доходом. Витрати понесені після відвантаження товарів, які можуть бути достовірно визначені, також визнаються одночасно з доходом.

Операції в іноземній валюті

Операції в іноземній валюті відображені у фінансовій звітності в українських гривнях, шляхом перерахунку іноземної валюти за офіційним обмінним курсом НБУ до відповідної валюти на дату здійснення господарської операції. Курсові різниці, що виникають внаслідок погашення монетарних статей або їх представлення у звітності за курсами, відмінними від тих, за якими вони були поставлені на облік, визнаються у тому періоді, коли вони виникли.

Офіційний обмінний курс гривні до долара США, встановлений Національним банком України становив 5.3315 і 5.3324 на 31 грудня 2003 і 2002і років відповідно.

На дату складання цього звіту офіційний курс обміну гривні по відношенні до долара США становив 5.3287 гривні за 1 долар США.

Податок на прибуток

Податок на прибуток має нараховуватись, виходячи з прибутку за рік а також передбачати відстрочене оподаткування.

Поточні витрати на сплату податку на прибуток розраховані згідно українського податкового законодавства, де базою оподаткування є фінансовий результат, визнаний у звіті про прибутки та збитки дочірних підприємств та асоційованих компаній, що підготовлені за НП(с)БОУ з урахуванням коригувань для цілей податкового законодавства.

Відстрочені податки нараховуються за методом розрахунку зобов'язань за бухгалтерським балансом. Сума відстрочених податків відображає чистий податковий ефект тимчасових різниць між балансовою вартістю активів та зобов'язань для цілей фінансового обліку та вартістю, що приймається до уваги в податковому обліку. Сума активів та зобов'язань з відстроченого оподаткування розраховується на основі очікуваної ставки податку, яка має бути застосована до прибутку, що підлягає оподаткуванню в тих роках, коли сума тимчасових різниць може бути відшкодована або реалізована. Оцінка активів та зобов'язань з відстроченого оподаткування відображає можливі податкові наслідки, що виникатимуть з очікуваної на дату складання бухгалтерського балансу ймовірності відшкодування та реалізації вартості таких активів та зобов'язань.

Активи з відстроченого оподаткування визнаються лише у випадках, якщо існує ймовірність того, що майбутні суми оподаткованого прибутку будуть достатніми для реалізації активів з відстроченого оподаткування. На кожен дату складання бухгалтерського балансу Група переоцінює невизнані активи з відстроченого оподаткування, а також поточну вартість активів з відстроченого оподаткування. Група визнає раніше невизнаний актив лише в тій частині, щодо якої існує ймовірність її реалізації в результаті якої виникнуть майбутні прибутки, що підлягають оподаткуванню. І навпаки: Група зменшує балансову вартість

активу з відстроченого оподаткування у випадку, коли зникає ймовірність повної або часткової реалізації такого активу з майбутніми прибутками.

Негрошові операції

Дочірні підприємства та асоційовані компанії проводили взаємозаліки зі своїми контрагентами, у випадках коли сума їх дебіторської заборгованості компенсується сумою кредиторської заборгованості перед тією ж самою стороною. В деяких випадках проводився взаємозалік дебіторської та кредиторської заборгованості різних контрагентів на підставі підписаних договорів про взаємну домовленість.

Реалізація і собівартість реалізованої продукції по бартерних операціях та взаємозаліках визнаються при відвантаженні продукції. Реалізація відображається з вирахуванням ПДВ.

Операції зі зв'язаними сторонами

Згідно до МСБО 24 “Розкриття інформації щодо зв'язаних сторін”, зв'язані сторони включають:

1. підприємства, які прямо або непрямо через одного чи більше посередників контролюють або перебувають під контролем, або ж перебувають під спільним контролем разом з підприємством, яке звітує (сюди входять холдингові компанії, дочірні підприємства або споріднені дочірні підприємства);
2. асоційовані компанії – підприємства, на діяльність яких інвестор має суттєвий вплив і які не являються ні дочірніми, ні спільним підприємством інвестора;
3. фізичних осіб, які прямо або непрямо володіють суттєвим відсотком голосів у підприємстві, що звітує і в результаті мають суттєвий вплив на це підприємство, а також близьких членів родини кожної такої фізичної особи;
4. провідного управлінського персоналу, тобто тих осіб, що мають повноваження та є відповідальними за планування, керування та контроль діяльності підприємства, що звітує, в тому числі директорів та керівників компаній і близьких членів родин таких осіб;
5. підприємств, в яких суттєвий відсоток голосів належить, прямо або непрямо, особі, зазначеній в пунктах (в) чи (г), чи ті, на діяльність яких така особа здатна здійснювати суттєвий вплив. Це охоплює підприємства, що належать директорам або головним акціонерам підприємства, яке звітує, і підприємства, що мають члена провідного управлінського персоналу разом з підприємством, яке звітує.

Рішення про те які сторони являються зв'язаними приймають не тільки на основі їх юридичної форми, але і виходячи з характеру стосунків зв'язаних сторін.

До зв'язаних сторін Групи входять підприємства, що прямо або непрямо, через одне або більше підприємств, контролюють Групу чи контролюються нею, чи контролюються спільно з Групою та/або керівництвом Групи. Основна частина зв'язаних осіб представлена підприємствами, що входять до системи НАК “Нафтогаз України”. Крім того, внаслідок утримання Групою інвестицій, існують зв'язані сторони з підприємствами, що не входять у систему НАК “Нафтогаз України”.

Дебіторська заборгованість з пов'язаними сторонами відображена у фінансовій звітності за первісною вартістю. Резерв сумнівних боргів на таку заборгованість не нараховувався.

Кредиторська заборгованість

Кредиторська заборгованість відображається по собівартості, яка являється справедливою вартістю компенсації, що повинна бути передана в майбутньому за отримані товари, роботи, послуги незалежно від того, чи були виставлені рахунки Групи.

Заборгованість, строк погашення якої більше одного року від дати балансу відноситься до складу довгострокової заборгованості. Довгострокова заборгованість в основному представлена реструктуризованою заборгованістю перед бюджетом по податкових платежах.

Позики

Позики при первісному визнанні оцінюються по справедливій вартості отриманих коштів (яка визначається з використанням ринкових відсоткових ставок по аналогічним інструментам, якщо вони суттєво відрізняються від відсоткової ставки по отриманій позиції). В подальшому позики оцінюються по амортизованій вартості з використанням методу ефективного відсотка. Різниця між справедливою вартістю отриманих коштів та сумою погашення позики відображається як відсотки до сплати на протязі строку, на який видано кредит. Витрати на обслуговування позикових коштів відносяться на витрати по мірі їх виникнення.

Забезпечення

Забезпечення визнається тоді, коли Група має теперішнє зобов'язання (юридичне чи конструктивне) внаслідок минулої події, і існує ймовірність, що для погашення зобов'язання знадобиться вибуття ресурсів, котрі втілюють в собі економічні вигоди, і сума зобов'язання може бути достовірно оцінена. У випадку, коли вплив вартості грошей у часі є суттєвим, сума забезпечення визначається шляхом дисконтування прогнозованих потоків грошових коштів, із застосуванням ставки дисконту, яка відображає ставку до оподаткування та поточні ринкові оцінки вартості грошей у часі, а також ризики, пов'язані з певним зобов'язанням, за їх наявності. При застосуванні дисконтування, збільшення суми забезпечення, що відображає плин часу, визнається як процентні витрати

Резерв витрат на ліквідацію свердловин

ДК “Укргазвидобування”, ДАТ «Чорноморнафтогаз» та ВАТ «Укрнафта» мають зобов'язання, що накладені Урядом, з відновлення ділянок, які використовувалися під час розробки запасів нафти та газу, після завершення циклу видобутку. Компанії здійснили оцінку відповідних майбутніх зобов'язань і визнають резерв витрат на ліквідацію свердловин в повному обсязі на момент завершення буріння. Витрати на ліквідацію свердловин складають частину вартості нафтогазових родовищ.

Компанії оцінили свої зобов'язання, виходячи з витрат на відновлення ділянок понесених з 1997 по 2003 рр. та будуть продовжувати уточнювати свої оцінки в майбутньому. Однак українські законодавчі акти з охорони навколишнього середовища можуть зазнавати значних змін, що може значно вплинути на розмір таких витрат, тому майбутні витрати, пов'язані з цими зобов'язаннями, можуть відрізнитись від нарахованих витрат.

Зобов'язання по пенсійних та інших виплатах

Державна пенсійна програма

Група сплачує поточні внески за державною пенсійною програмою для своїх працівників. Дана система вимагає від роботодавця поточних внесків, які розраховуються як відсоткова частка від загальної суми заробітної плати. У консолідованому звіті про прибутки та збитки ці витрати відносяться до періоду, в якому відповідна сума заробітної плати нараховується працівникові.

Власна пенсійна програма Групи

Крім вищезгаданих внесків до Державного пенсійного фонду, ВАТ “Укрнафта” уклало колективний договір із своїми працівниками про певні пенсійні пільги, які передбачають здійснення разових виплат працівникам, які виходять на пенсію. Сума виплат залежить від стажу роботи працівника.

Під ці зобов'язання не створювались окремі фонди. Витрати на пенсійні виплати за цією програмою визначаються виходячи із актуарної оцінки зобов'язання за методом нарахування прогнозованих одиниць. Оскільки послуги з проведення надійної актуарної оцінки в Україні загалом відсутні, керівництво використовує свої власні внутрішні оцінки при розрахунку зобов'язань за цією пенсійною програмою на кожен дату складання балансу. Фактичні результати можуть відрізнятись від здійснених на певну дату оцінок. Актуарні прибутки та збитки визнаються в складі доходів або витрат, коли сукупна сума невизнаних актуарних доходів або витрат за кожним індивідуальним планом перевищує 10 % визначеного зобов'язання з пенсійного забезпечення. Зазначені прибутки або збитки визнаються протягом залишку очікуваного періоду роботи працівників, які є учасниками цих пенсійних планів.

ВАТ “Укртранснафта” створено Недержавний Пенсійний Фонд "Укртранснафта" у формі Закритого Акціонерного Товариства. Протягом звітної періоду Фонд не проводив операцій у зв'язку з відсутністю законодавства в Україні, регулюючого таку діяльність.

Соціальні зобов'язання

Група фінансує розвиток і утримання соціальної інфраструктури та добробуту своїх працівників у місцях здійснення виробництва, включаючи внески на будівництво, розвиток та утримання житла, лікарень, транспортних послуг, закладів відпочинку тощо.

Потенційні активи та зобов'язання

Потенційні активи не слід відображати у фінансовій звітності. Інформацію про потенційний актив слід визнавати, якщо є ймовірність надходження економічних вигід. Актив і пов'язаний з ним дохід визнаються у фінансових звітах того періоду, в якому відбулася зміна оцінки.

Потенційні зобов'язання не відображаються у фінансовій звітності за винятком випадків, коли ймовірність вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди не є віддаленою а також суму цих зобов'язань можна достатньо достовірно оцінити. Підприємство розкриває інформацію про них в примітках до фінансової звітності крім випадків, коли можливість вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди є малоімовірною.

НАК „Нафтогаз України“ має передані Кабінетом міністрів України зобов'язання по Ямбуржському договору від 19.03.1986 року, по якому Україна має зобов'язання після розпаду СРСР. На дату складання звітності Компанія проводить інвентаризацію, оцінку та узгодження з Кабінетом Міністрів України суми зобов'язань, які буде нести.

Звітність за сегментами

Основним видом зовнішньої реалізації Групи є нафта та природний газ, газовий конденсат а також продукти їх переробки. Керівництво Групи не виділяє окремі сегменти діяльності всередині Групи, але у зв'язку з тим, що Група являється вертикально-інтегрованим підприємством, вона визначає сегменти діяльності у відповідності з вимогами МСБО 14 „Звітність за сегментами” для вертикально-інтегрованих виробництв.

Інформація щодо різних видів продукції та послуг Групи та її діяльності може бути представленою по сегментах діяльності.

Сегмент діяльності – це відокремлюваний компонент підприємства, який виробляє певну продукцію або надає певні послуги (чи групу зв'язаних виробів або послуг), зазнає ризиків і забезпечує надходження, відмінні від тих, що притаманні іншим сегментам діяльності. При визначенні сегментів діяльності враховується характер продукції або послуг, виробничого процесу та правового середовища, наприклад, банківські послуги.

Враховуючи ці чинники та вимоги МСБО 14 “Звітність за сегментами” для вертикально-інтегрованих виробництв, інформацію можна аналізувати на основі наступних сегментів діяльності:

- Видобування та переробка – розвідка, буріння та будівництво свердловин, видобування та переробка природного газу та інших вуглеводнів;
- Транспортування – послуги з транспортування нафти та газу
- Реалізація – реалізація продукції ВАТам та зовнішнім споживачам
- Інші види діяльності – інші види діяльності включаючи банківську.

Міжсегментна реалізація складається в основному із слідуючих компонентів:

- Видобування та переробка – продаж природного газу та інших вуглеводнів сегментам „Транспортування” та „Реалізація”;
- Транспортування – послуги з транспортування нафти та газу сегменту “Реалізація”;
- Реалізація – продаж нафти та газу сегменту “Транспортування” на операційні потреби;

Внутрішні ціни встановлюються керівництвом Групи у відповідності з встановленими Урядом та НАК „Нафтогаз України” цінами для зовнішньої реалізації та реалізації в системі НАК „Нафтогаз України”, та враховуючи потреби оптимізації фінансування окремих сегментів діяльності.

Група здійснює її операційну діяльність в основному на території України. Активи Групи також розташовані на території України. В зв'язку з цим географічні сегменти не визначені.

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2003 року

4. Інформація про сегменти діяльності

Інформацію про сегменти діяльності Групи станом на 31 грудня 2003 року та за рік, що закінчився на вказану дату, можна представити в такому виді:

(тисяч гривень)

	Видобу- вання та переробка	Транспор- тування	Реалізація	Інші види діяльності	Консолідо- вані дані
ДОХІД					
Зовнішня реалізація	4,805,995	11,260,640	17,094,016	106,774	33,267,425
Внутрішньосегментна реалізація	1,109,907	2,320,183	20,994,771		24,424,861
Всього доходи	5,915,902	13,580,823	38,088,787	106,774	57,692,286
ВИТРАТИ					
Зовнішні витрати	(3,229,017)	(2,652,432)	(22,107,690)	(63,572)	(28,052,711)
Міжсегментні витрати	(677,448)	(2,423,290)	(21,324,123)		(24,424,861)
Всього витрати	(3,906,465)	(5,075,722)	(43,431,813)	(63,572)	(52,477,572)
Операційний прибуток					
	1,576,978	8,608,208	(5,013,674)	43,202	5,214,714
Інші неопераційні прибутки (збитки)	(1,476,317)	(1,800,465)	655,935		(2,620,847)
Прибуток від загальної діяльності	100,661	6,807,743	(4,357,739)	43,202	2,593,867
ІНША ІНФОРМАЦІЯ					
Загальні активи сегментів	16,386,462	40,199,292	38,184,281	754,152	95,524,187
Нерозподілені активи					852,000
Виключення міжсегментних операцій					(19,408,965)
Всього по активам					76,967,222
Зобов'язання сегментів					
	3,956,990	10,260,857	40,480,603	414,359	55,112,809
Виключення міжсегментних операцій					(19,408,965)
Всього по зобов'язанням					35,703,844

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2003 року

(тисяч гривень)

Інформацію про сегменти діяльності Групи станом на 31 грудня 2002 року та за рік, що закінчився на вказану дату, можна представити в такому виді:

	Видобування та переробка	Транспор- тування	Реалізація	Інші види діяльності	Консолідовані дані
ДОХІД					
Зовнішня реалізація	3,787,363	11,521,804	9,292,646	114,601	24,716,414
Внутрішньосегментна реалізація	1,037,556	2,120,108	18,329,840		21,487,504
Всього доходи	4,824,919	13,641,912	27,622,486	114,601	46,203,918
ВИТРАТИ					
Зовнішні витрати	(2,903,112)	(2,275,806)	(17,239,282)	(68,284)	(22,486,484)
Міжсегментні витрати	(580,483)	(1,916,617)	(18,990,404)		(21,487,504)
Всього витрати	(3,483,595)	(4,192,423)	(36,229,686)	(68,284)	(43,973,988)
Операційний прибуток					
	884,251	9,245,998	(7,946,636)	46,317	2,229,930
Інші неопераційні прибутки (збитки)	(401,600)	(263,118)	122,017		(542,701)
Прибуток від загальної діяльності					
	482,651	8,982,880	(7,824,619)	46,317	1,687,229
ІНША ІНФОРМАЦІЯ					
Загальні активи сегментів	12,187,058	14,663,289	36,275,311	628,028	63,753,686
Нерозподілені активи					503,630
Виключення міжсегментних операцій					(17,947,429)
Всього по активам					
					46,309,887
Зобов'язання сегментів					
	3,312,681	3,420,982	42,181,982	276,463	49,192,108
Виключення міжсегментних операцій					(17,947,429)
Всього по зобов'язанням					
					31,244,679

5. Грошові кошти та грошові еквіваленти

Станом на 31 грудня 2003 та 2002 років грошові кошти та грошові еквіваленти склали:

(тисяч гривень)

Грошові кошти та грошові еквіваленти	31 грудня 2003	31 грудня 2002
в іноземній валюті	72,169	238,196
в національній валюті	327,998	299,825
Всього	400,167	538,021

Грошові кошти та грошові еквіваленти станом на 31 грудня 2003 року включали грошові кошти в національній валюті та грошові кошти на валютних рахунках (в доларах США та Російських рублях).

Відображені в балансі грошові кошти та грошові еквіваленти станом на 31 грудня 2003 та 2002 років відповідають залишкам коштів на початок та кінець року в Звіті про рух грошових коштів за роки, що закінчилися 31 грудня 2003 та 2002 років.

6. Дебіторська заборгованість та векселі

Станом на 31 грудня 2003 та 2002 рр. дебіторська заборгованість складала:

(тисяч гривень)

Дебіторська заборгованість та векселі, чиста вартість	31 грудня 2003	31 грудня 2002
Первісна вартість дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги	15,622,915	12,535,977
Векселі одержані	938,812	1,534,600
Інша поточна дебіторська заборгованість	1,182,968	1,515,023
Резерв сумнівних боргів	(12,567,157)	(12,187,572)
Всього:	5,177,538	3,398,028

7. Запаси

Балансова вартість в розрізі окремих класифікаційних груп становить:

(тисяч гривень)

Запаси	31 грудня 2003	31 грудня 2002
Газ та нафта	2,769,852	4,377,455
Будівельні матеріали	250,471	124,060
Товари	46,666	128,359
Інструмент та запасні частини	308,332	254,767
Інші	847,717	581,661
Резерв на запаси	(349,919)	(460,746)
Всього	3,873,119	5,005,556

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2003 року

8. Інші оборотні активи

Станом на 31 грудня 2003 та 2002 рр. інші оборотні активи склали:

(тисяч гривень)

Інші оборотні активи	31 грудня 2003	31 грудня 2002
Розрахунки по податку на додану вартість	477,252	582,033
Неторгова поточна дебіторська заборгованість	1,025,752	1,210,949
Розрахунки за виданими авансами	1,620,906	1,371,048
Інші	463,921	609,227
Резерв сумнівних боргів	(720,460)	(779,463)
Всього	2,867,371	2,993,794

9. Довгострокова дебіторська заборгованість та векселі

Станом на 31 грудня 2003 та 2002 років довгострокова дебіторська заборгованість та векселі склали:

(тисяч гривень)

	31 грудня 2003	31 грудня 2002
Довгострокові векселі :		
а) зв'язані сторони	8,746	89,973
б) інші підприємства	108,878	101,066
Внески по спільній діяльності	59,073	24,650
Позики працівникам	8,066	7,276
Довгострокова дебіторська заборгованість	249,354	649,091
Інша заборгованість	25,459	9,740
Резерв на зменшення корисності фінансових інвестицій	(66,671)	(26,149)
Резерв сумнівної заборгованості	(50,202)	(88,973)
Всього	342,703	766,674

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2003 року

10. Основні засоби та нематеріальні активи

Станом на 31 грудня 2002 та 2003 років основні засоби та нематеріальні активи складають:

(тисяч гривень)

	Всього по необоротним засобам	Нафтові та газові родовища	Технологічна нафта	Нафтопроводи і резервуари	Обладнання для контролю за нафтопроводами	Газопроводи	Газосховища та буферний газ	Будівлі, споруди та передавальні пристрої	Технологічний флот і транспортні засоби	Машини та обладнання	Транспортні засоби	Резерв на ліквідацію свердловин	Інструменти та інвентар	Інші основні засоби	Незавершене будівництво (Капітальні інвестиції)	Нематеріальні активи
Залишкова вартість на 31.12.2001 року	24,369,417	4,882,010	1,369,630	364,678	174,380	4,697,449	289,132	3,678,191	49,237	4,295,053	109,940	98,304	0	381,824	3,929,927	49,662
Надходження	5,521,123	682,674	33,248	99,672	20,667	438,328	0	834,614	7,558	976,576	35,871	6,175	0	326,513	2,049,461	9,766
Нарахована амортизація	(1,733,818)	(308,083)	0	(18,419)	(25,493)	(362,733)	(9,194)	(203,972)	(13,082)	(554,622)	(31,954)	(3,713)	0	(166,044)	0	(36,509)
Вибуття	(3,452,223)	(96,825)	0	(1,625)	(286)	(302,078)	0	(146,212)	(62)	(288,441)	(1,747)	0	0	(20,337)	(2,594,403)	(207)
Накопичений знос по вибувшим основним засобам	402,980	7,131	0	745	284	117,829	0	50,497	38	217,358	0	0	0	9,088	0	10
Резерв на зменшення корисності	(159,298)	0	(41,521)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	(117,777)	0
Вартість на 31.12.2002 року	52,436,965	11,139,206	1,361,357	1,409,300	461,069	12,587,637	494,684	7,064,624	69,202	11,988,897	553,564	111,397	0	1,753,286	3,267,208	175,534
Сума накопиченого зносу на 31.12.2002 року	(27,488,784)	(5,972,299)	0	(964,249)	(291,517)	(7,998,842)	(214,746)	(2,851,506)	(25,513)	(7,342,973)	(441,454)	(10,631)	0	(1,222,242)	0	(152,812)
Залишкова вартість на 31.12.2002 року	24,948,181	5,166,907	1,361,357	445,051	169,552	4,588,795	279,938	4,213,118	43,689	4,645,924	112,110	100,766	0	531,044	3,267,208	22,722

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2003 року

Надходження	7,508,523	735,629	8,701	9,202	6,692	263,289	17,692	564,320	4,363	1,110,958	42,942	2,410	0	681,668	4,044,700	15,957
Нарахована амортизація	(1,803,221)	(320,777)	0	(23,040)	(26,103)	(372,141)	(9,368)	(250,424)	(14,186)	(545,308)	(33,721)	(3,793)	0	(194,863)	0	(9,497)
Вибуття	(3,348,381)	(57,375)	0	(4)	(1,811)	(3,146)	0	(62,156)	(39)	(273,073)	(1,337)	0	0	(83,078)	(2,866,323)	(39)
Накопичений знос по вибувшим основним засобам	194,618	10,018	0	2	1,222	1,042	0	17,383	33	137,952	0	0	0	26,956	0	10
Резерв на зменшення корисності	(46,724)	0	(22,494)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	(24,230)	0
Вартість на 31.12.2003 року	56,550,383	11,817,460	1,347,564	1,418,498	465,950	12,847,780	512,376	7,566,788	73,526	12,826,782	595,169	113,807	0	2,351,876	4,421,355	191,452
Сума накопиченого зносу на 31.12.2003 року	(29,097,387)	(6,283,058)	0	(987,287)	(316,398)	(8,369,941)	(224,114)	(3,084,547)	(39,666)	(7,750,329)	(475,175)	(14,424)	0	(1,390,149)	0	(162,299)
Залишкова вартість на 31.12.2003 року	27,452,996	5,534,402	1,347,564	431,211	149,552	4,477,839	288,262	4,482,241	33,860	5,076,453	119,994	99,383	0	961,727	4,421,355	29,153
Перегрупування та Переоцінка станом на 31 грудня 2003 р.	31,157,291	3,374,286	0	4,998,464	(149,552)	22,957,133	(288,262)	(1,269,939)	0	1,362,081	461,852	0	115,674	(575,387)	170,941	0
Залишкова вартість після переоцінки на 31.12.2003 року	58,610,287	8,908,688	1,347,564	5,429,675	0	27,434,972	0	3,212,302	33,860	6,438,534	581,846	99,383	115,674	386,340	4,592,296	29,153

Станом на 31 грудня 2003 року Група провела незалежну оцінку всіх груп основних засобів. Збільшення вартості майна після переоцінки в сумі 22,908,752 тисяч гривень було відображено безпосередньо в капіталі, за вирахуванням ефекту відсроченого оподаткування. Зменшення вартості майна після переоцінки в сумі 2,972,981 тисяч гривень було відображено в складі збитків від зменшення корисності основних засобів.

На 31 грудня 2003 р. запаси нафти, газу та газового конденсату ДП «Укргазвидобування», ДАТ „Чорноморнафтогаз“ та ВАТ «Укрнафта» були оцінені незалежним оцінювачем, компанією “Miller and Lents Ltd”. Інформація про обсяг комерційних запасів, оцінених незалежним оцінювачем, використовувалася для обґрунтування оцінки вартості основних засобів та нарахування амортизації.

11. Державне майно, що не підлягає приватизації

Як сказано в Примітці 1 в 2001 році Акціонер НАК „Нафтогаз України” передав Групі Державне Майно, що не підлягає приватизації в оперативне управління. Дві сторони уклали Угоду, в якій зазначено, що половина „чистого прибутку”, отриманого від використання такого Державного Майна, належить Акціонерові. Група має право використовувати кошти, що належать Акціонерові, на фінансування подовження, реконструкції та модернізації Державного Майна, замість їх виплати. Однак, Угода не дає чітких пояснень щодо алгоритму розрахунку „чистого прибутку”, тому Група не може визначити суми, що необхідно виплатити Акціонерові за даною Угодою. На дату складання звіту Акціонер не звертався до Групи із запитом про виплату коштів або розрахунку „чистого прибутку”.

Для підвищення ефективності та забезпечення надійної роботи газо- та нафтотранспортної системи Група розробляє Програми технічного обстеження та діагностики газо- та нафтопровідної системи на кожен рік, плани капітального ремонту, будівництва та реконструкції. Згідно з планами виконується комплекс робіт, основними з яких є:

- постійне обстеження трас нафто- та газопроводів за допомогою вертольотів, персоналом аварійно-відновлювальних пунктів (АВП);
- виконується планова очистка внутрішньої порожнини трубопроводів від парафіністих відкладень;
- проводиться внутрішньотрубна діагностика ділянок трубопроводів, виконується зовнішнє обстеження лінійної частини нафто- та газопроводів з метою визначення технічного стану та виконання вибіркового ремонту ізоляції з ліквідацією небезпечних дефектів;
- проводяться роботи з перевірки засувок трубопроводів на герметичність;
- виконується обстеження і вибіркового ремонту підводних та повітряних переходів з залученням спеціалізованих організацій;
- виконується антикорозійне покриття повітряних переходів;
- виконується ремонт інших об’єктів газо- та нафтопроводів.

12. Відстрочені податкові активи (зобов'язання)

Станом на 31 грудня 2003 та 2002 років відстрочені податкові активи та зобов'язання Групи становили:

(тисяч гривень)

	31 грудня 2003	31 грудня 2002
Податковий вплив тимчасових різниць на:		
Основні засоби	(8,139,301)	(627,346)
Дебіторську заборгованість та векселі	1,528,693	1,823,363
Запаси	47,216	67,120
Аванси видані та інші активи	(9,497)	57,438
Кредиторську заборгованість	13,146	21,402
Аванси отримані та інші зобов'язання	232,358	1,245,701
Коригування вартості технологічної нафти	(323,521)	(329,145)
Всього	(6,650,906)	2,258,533

13. Кредиторська та інша заборгованість

Станом на 31 грудня 2003 та 2002 рр. кредиторська та інша заборгованість складала:

(тисяч гривень)

Кредиторська заборгованість	31 грудня 2003	31 грудня 2002
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	15,666,933	16,900,338
Векселі видані	461,499	281,222
Кредиторська заборгованість за послуги транспортування нафти	62,036	54,420
Всього	16,190,468	17,235,980

(тисяч гривень)

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	31 грудня 2003	31 грудня 2002
ВАТ «Газпром»	7,692,330	7,693,628
Резерв на суму неузгодженої заборгованості з ВАТ «Газпром»	948,068	948,229
ГТК «Туркменнафтогаз»	2,040,690	3,300,791
Eural Trans Gas	1,129,423	0
Ітера LLC	0	1,742,646
Інші кредитори	3,856,422	3,215,044
Всього:	15,666,933	16,900,338

14. Податкові зобов'язання

Станом на 31 грудня 2003 та 2002 рр. податкові зобов'язання складають:

(тисяч гривень)

Податкові зобов'язання	31 грудня 2003	31 грудня 2002
Податкові розрахунки з бюджетом	3,948,067	4,641,443
Податкові розрахунки з позабюджетних платежів	203,584	198,151
Соціальне страхування	12,297	8,459
Плата за транзит нафти магістральними нафтопроводами	3,248	5,994
Плата за транзит газу по Україні	2,320,554	2,148,402
Всього	6,487,750	7,002,449

Встановлені наступні відрахування до державного бюджету від надходжень:

- за транспортування нафти в розмірі 0,685 долара США за 1 тону, крім транспортування українською частиною Євро-Азіатського коридору за напрямом Морський нафтовий термінал “Південний” – Броди-Західний кордон України до 31 грудня 2003 року;
- за транзит природного газу в розмірі 0,29 долара США за 1,000 м³ газу на кожні 100 кілометрів відстані.

Перерахунок у валюту України проводиться за офіційним курсом Національного банку, встановленим на день, що передує дню внесення платежу.

Витрати по пенях та штрафів по податках, виставлених Групі податковими органами за несвоєчасну сплату податків та порушення податкового законодавства, відображені в звіті про прибутки та збитки.

15. Фінансові зобов'язання

Станом на 31 грудня 2003 та 2002 років фінансові зобов'язання Групи складають:

(тисяч гривень)

Фінансові зобов'язання	31 грудня 2003	31 грудня 2002
Короткострокові кредити банків	1,137,706	696,363
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	293	494
Всього	1,137,999	696,857

16. Інші поточні зобов'язання

Інші поточні зобов'язання Групи станом на 31 грудня 2003 та 2002 років складають:

(тисяч гривень)

Інші поточні зобов'язання	31 грудня 2003	31 грудня 2002
Розрахунки по ПДВ	409,271	467,311
Одержані аванси	478,119	743,617
Розрахунки по заробітній платі	105,763	88,071
Нарахування на заробітну плату	25,527	18,331
Кредиторська заборгованість не основної діяльності	1,201,867	595,031
Інші зобов'язання	272,339	416,441
Розрахунки з учасниками по дивідендам	42,504	41,605
Забезпечення виплат персоналу	4,768	3,847
Всього	2,540,158	2,374,254

Станом на 31 грудня 2003 року стаття „Розрахунки по заробітній платі” включає резерв по заробленим відпусткам та заборгованість по преміям, нарахованим по підсумках діяльності Групи в 2003 році.

17. Резерв витрат на ліквідацію свердловин (припинення експлуатації родовищ)

Діяльність Групи може негативно вплинути на навколишнє середовище. Група періодично оцінює свої зобов'язання згідно законодавства про охорону навколишнього середовища. За оцінками керівництва Групи, на 31 грудня 2003 та 2002 років дійсна вартість майбутніх витрат на відновлення території і припинення експлуатації нафти та газу становила 415,848 тисяч гривень і 387,835 тисяч гривень відповідно.

18. Державні гранти

В 2001 році ВАТ “Укртранснафта” одержало Державний грант для добування української частини Євроазіатського нафтотранспортного коридору. Фінансування здійснюється згідно Закону України "Про державний бюджет України на 2001 рік" (далі — Закон про бюджет на 2001 рік). Джерелом виділення зазначеного фінансування є 80% відрахувань від надходжень плати за транспортування нафти магістральними нафтопроводами.

Рух коштів Державного гранту

(тисяч гривень)

	31 грудня 2003 року	31 грудня 2002 року
Залишок бюджетних коштів на початок періоду	7,332	32,646
Надійшло	-	8,331
Витрачено	(7,332)	(33,645)
Залишок бюджетних коштів на кінець періоду	-	7,332

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2003 року

Використання коштів Державного гранту

Використання коштів Державного гранту для добудови української частини Євразійського нафтотранспортного коридору протягом 2003 року може бути представлено наступним чином:

(тисяч гривень)

	31 грудня 2003 року	31 грудня 2002 року	Разом	Бюджет	Відхилен- ня
Технологічні трубопроводи та резервуарний парк (монтаж резервуарів)	-	10,521	10,521	10,897	(376)
Портові споруди та очисні споруди МНПК	-	28,436	28,436	29,841	(1,405)
Мережі зв'язку та сигналізації	-	4,623	4,623	969	3,653
АСУ ТП	-	520	520	866	(346)
Загально-будівельні роботи	-	21,321	21,321	17,330	3,991
Пайова участь в будівництві	-	4,346	4,346	3,046	1,300
Бонопостановник, пожежода, трапбашня і хімлабораторія, система причалування судна	-	32,556	32,556	57,000	(24,444)
Суда портового флоту (буксири 2 шт.)	-	35,137	35,137	46,783	(11,646)
Проектно-вишукувальні роботи	-	383	383	378	5
Матеріали і обладнання	-	10,747	10,747	10,200	547
поставки замовника	-	-	-	18,096	(18,096)
Страховий сертифікат	-	-	-	-	33,489
Технологічна нафта	7,332	26,157	33,489	-	-
	7,332	174,745	182,077	195,406	(13,329)

19. Інші довгострокові фінансові зобов'язання

Станом на 31 грудня 2003 та 2002 років інші довгострокові фінансові зобов'язання Групи включали:

(тисяч гривень)

Інші довгострокові зобов'язання	31 грудня 2003	31 грудня 2002
Реструктуризована заборгованість перед бюджетом	144,503	143,087
Інша заборгованість	667,651	610,502
Довгострокові векселі :		
а) зв'язані сторони	262,987	62,396
б) інші підприємства	36,915	162,994
Довгострокові зобов'язання перед зв'язаними сторонами	10,167	38,621
Довгострокові кредити	666,630	179,230
Цільове фінансування	2,015	13,058
Пенсійне забезпечення	39,996	32,868
Облігації	127,583	0
Всього	1,958,447	1,242,756

У 1997 році Уряд дозволив трьом філіям Материнської компанії „Нафтогаз України” відстрочити на 10 років сплату податку на прибуток та інших податків, які підлягали сплаті станом на 1 квітня 1997 року. Погашення цих податкових зобов'язань мало відбуватись шляхом здійснення щомісячних рівних за розміром платежів починаючи з 1 січня 1998 року. Поточна частина реструктуризованих податкових зобов'язань включена до статті "Податкові зобов'язання".

20. Власний капітал

Статутний капітал

Згідно Статуту Компанії та змін до нього статутний капітал дорівнює 5,564,714 тисяч гривень, що складає 5,564,714 простих іменних акцій номінальною вартістю 1000 грн. кожна.

Відповідно до Статуту засновником компанії є держава в особі Кабінету Міністрів України. Станом на 31.12.2000 року статутний фонд Компанії сформовано в повному обсязі. Частка держави в статутному капіталі Компанії складає 100%.

Різниця відображає суму статутних капіталів підприємств Групи, що не ввійшли до консолідації.

Резерви

Резерви складаються з фонду переоцінки основних засобів, а також нерозподілених прибутків минулих періодів Групи та його попередника „Укргазпрому”, що утворились на дати складання балансів.

21. Доходи від реалізації товарів, робіт, послуг

Доходи від реалізації товарів, робіт, послуг за 2003 та 2002 роки включали:

(тисяч гривень)

Чистий дохід від реалізації продукції	2003	2002
Доход від реалізації нафти і газу	39,554,944	29,137,279
Доходи від реалізації продуктів переробки	1,596,797	978,203
Транспортування газу та нафти	10,781,671	11,404,026
Доходи від іншої реалізації	5,758,874	4,684,410
Виключення операцій всередині групи	(24,424,861)	(21,487,504)
Всього	33,267,425	24,716,414

22. Собівартість реалізації:

Собівартість реалізованих товарів, робіт, послуг за 2003 та 2002 роки по видах реалізації становила:

(тисяч гривень)

Собівартість реалізації	2003	2002
Собівартість реалізованої нафти і газу	40,568,421	33,087,847
Собівартість реалізованих продуктів переробки	433,435	155,124
Собівартість транспортування газу та нафти	5,500,919	5,556,927
Собівартість іншої реалізації	2,928,223	1,552,539
Виключення операцій всередині групи	(24,424,861)	(21,487,504)
Всього	25,006,137	18,864,933

23. Інший операційний дохід

Інші операційні доходи Групи за 2003 та 2002 роки становили:

(тисяч гривень)

Інші операційні доходи	2003	2002
Прибуток від реалізації інших оборотних активів	20,208	(10,707)
Доходи від операційної оренди активів	4,931	4,946
Прибуток від операційної курсової різниці	(24,060)	(6,456)
Отримані штрафи, пені та інші санкції	5,308	25,871
Доходи, отримані за рахунок відшкодування вартості раніше списаних активів та за рахунок повернення боргів	15,497	91,274
Доходи від списання кредиторської заборгованості	127,133	177,763
Доходи від отримання грантів та субсидій	122	2,230
Інші доходи від операційної діяльності	230,318	241,240
Всього	379,457	526,161

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2003 року

24. Адміністративні витрати та витрати на збут

Адміністративні витрати та витрати на збут Групи за 2003 та 2002 роки становили:

(тисяч гривень)

Адміністративні витрати	2003	2002
Витрати на оплату праці	164,401	118,877
Амортизація	49,905	83,964
Витрати на соціальні заходи	87,633	66,612
Матеріальні витрати	18,917	36,270
Інші адміністративні витрати	367,545	232,868
Всього	688,401	538,591
Витрати на збут		
Витрати на оплату праці	6,939	4,541
Амортизація	2,283	1,914
Витрати на соціальні заходи	1,122	978
Матеріальні витрати	1,790	1,179
Комісійна винагорода	128,647	246,600
Транспортні послуги	42,098	3,925
Митні послуги	14,215	10,600
Інші витрати на збут	58,824	76,102
Всього	255,918	345,839
Разом	944,319	884,430

25. Інші операційні витрати

Інші операційні витрати Групи за 2003 та 2002 роки становили:

(тисяч гривень)

Інші операційні витрати	2003	2002
Геолого-розвідувальні роботи	194,894	249,207
Резерв на зменшення корисності капітальних інвестицій	21,214	149,051
Витрати на дослідження та розробки	76,941	46,797
Визнані штрафи і пені	179,733	92,164
Благодійна допомога	38,235	31,763
Нестачі і втрати від псування цінностей	21,543	2,738
Витрати від знецінення запасів	(60,364)	19,577
Коригування резерву на запаси	3,012	(60,415)
Списання безнадійної дебіторської заборгованості	309,324	55,350
Ремонт основних засобів	697,847	412,745
Інші витрати операційної діяльності	818,850	833,702
Всього	2,301,229	1,832,679

26. Інші неопераційні доходи

Інші неопераційні доходи Групи за 2003 та 2002 роки склали:

(тисяч гривень)

Інші неопераційні доходи	2003	2002
Прибуток від безоплатно отриманих активів	26,070	30,883
Збільшення ринкової вартості фінансових інвестицій	131,277	398
Прибуток від спільної діяльності	9,997	2,760
Відсотки отримані	2,296	1,556
Прибуток від реалізації необоротних активів	(655)	(2,405)
Прибуток від реалізації фінансових інвестицій	586,524	93,876
Доходи від неопераційної курсової різниці	(3,224)	(3,266)
Доходи від реалізації векселів	879	0
Дивіденди отримані	600	2,367
Інші неопераційні прибутки	10,205	40,917
Всього	763,969	167,086

27. Інші неопераційні витрати

Інші неопераційні витрати Групи за 2003 та 2002 роки склали:

(тисяч гривень)

Інші неопераційні витрати	2003	2002
Витрати на утримання об'єктів невикористаного призначення та інші соціальні заходи	113,950	203,669
Резерв на зменшення корисності фінансових інвестицій	18,406	46,663
Відсотки за кредит	13,584	28,736
Ліквідація наслідків аварії	1,133	710
Втрати від неопераційних курсових різниць	135	9,853
Збитки від реалізації необоротних активів	118,866	175,764
Витрати від участі в капіталі	261	(148)
Процентні витрати за фінансовим лізингом	0	2,242
Невідшкодований з державного бюджету ПДВ	38,968	146,223
Інші збитки неопераційного характеру	106,532	96,075
Всього	411,835	709,787

28. Операції зі зв'язаними сторонами

В даній фінансовій звітності зв'язаними вважають сторони, одна з яких має можливість контролювати іншу або здійснювати суттєвий вплив на прийняття фінансових та операційних рішень іншою стороною, як це визначено в МСБО 24 “Розкриття інформації щодо зв’язаних сторін”. Рішення про те які сторони являються зв'язаними приймають не тільки на основі їх юридичної форми, але і виходячи з характеру стосунків зв'язаними сторін.

До таких підприємств в першу чергу належать усі підприємства, які контролюються Материнською компанією НАК „Нафтогаз України”.

Станом на 31.12.2003 року НАК "Нафтогаз України" володіла корпоративними правами (акціями, паями) близько 100 підприємств.

Усі підприємства, у яких НАК "Нафтогаз України" володіє будь якою частиною можна розділити на 5 груп.

1. Перша група: дочірні підприємства НАК "Нафтогаз України", корпоративними правами яких цілком володіє НАК "Нафтогаз України".

	Відсоток участі в капіталі
" "	100%
« »	100%
« »	100%
« »	100%
" "	100%
" "	100%
" - "	100%
" "	100%
" "	100%

2. Друга група: інші підприємства, в яких НАК "Нафтогаз України" володіє 100% корпоративних прав.

	Відсоток участі в капіталі
" "	100%
" "	100%
" "	100%
" "	100%

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2003 року

ЗАТ "Укргаззбут"	40.0%
ЗАТ "Страхова компанія "Ворскла" -6	39.7%
ВАТ "Закарпаттягазбуд"	39.0%
ВАТ "Донецькоблгаз"	38.3%
ВАТ "Чернігівгаз"	38.3%
ЗАТ "Конкорд"-3	37.0%
ЗАТ "Газтранзит"	37.0%
ЗАТ "Девон"	36.4%
ВАТ "Зборівгаз"	36.0%
ЗАТ "Укргазвидобуток"-2	35.0%
ВАТ "Рівненський завод безалкогольних напоїв"	34.8%
ВАТ "Київоблгаз"	33.2%
ВАТ "Спільне підприємство "Ромгаз"-6	32.6%
ВАТ "Рівнегаз"	32.6%
ВАТ "Збаражгаз"	32.6%
ВАТ "Гусятингаз"	32.4%
ВАТ АКБ "МТ-Банк"-3	31.3%
ВАТ "Монастирськгаз"	31.0%
ВАТ "Нафтогазбуд-Україна"	30.0%
ВАТ "Тернопільміськгаз"	30.0%
ВАТ "Борщівгаз"	29.1%
ВАТ "Бучагаз"	28.9%
ЗАТ "Українська нафтогазова страхова компанія"-6	28.8%
ВАТ "Чортківгаз"	27.7%
ВАТ "Львівгаз"	27.6%
ВАТ "Шепетівкагаз"	27.0%
ВАТ "Підволочиськгаз"	27.0%
ВАТ "Заліщикигаз"	26.5%
ЗАТ "Укрнафтогазінвест"	26.0%
ЗАТ "Тисагаз"-2	26.0%
ВАТ "Хмельницькгаз"	26.0%
ВАТ "ФК "Укрнафтогаз"-3	26.0%
ВАТ "Тернопільгаз"	25.7%
ЗАТ "Агронафтогазсервіс"-6	25.5%
ЗАТ "Торговий дом "ЛУКойл-Київ"-6	25.0%
ЗАТ "Газконтиненталь"-5	25.0%
АБ "Укргазпромбанк"	24.4%
ЗАТ "Страхова компанія "Укрнафтатранс"-3	24.0%
ВАТ "Київгазпостач"	24.0%
ВАТ "Волиньгаз"	23.4%
ВАТ "Коростишівгаз"	22.0%
ВАТ "Херсонгаз"	20.8%
ВАТ "Чернівцігаз"	20.4%
ВАТ "Галичина"-3	20.1%
ЗАТ "Укргазприлад"	20.0%
ЗАТ "Укрбудтрансгаз"	20.0%
ВАТ "Одесагаз"	19.9%

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2003 року

ЗАТ "Фонд-сервіс"-6	18.5%
ВАТ "Харківгаз"	17.7%
ВАТ "Київпропангаз"	17.1%
ВАТ "Азот" —4	16.3%
ВАТ "Спартак"-6	16.3%
ВАТ "Житомиргаз"	15.9%
ВАТ "Ласт"	15.0%
АБ "Укргазбанк"	13.6%
ВАТ "Донецькміськгаз"	12.5%
ЗАТ "Шлюмберже Укргаз Метерс Компані"	11.2%
ВАТ "Харківміськгаз"	9.9%
JKX Oil & Gas pls.	8.9%
АБ "Брокбізнесбанк"	8.3%

Діяльність перелічених вище дочірніх підприємств зв'язана в основному з видобуванням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та вуглеводних продуктів.

Підприємства, що входять до складу НАК „Нафтогаз України”, укладаючи угоди купівлі-продажу, можуть використовувати спеціальні трансфертні ціни, відмінні від цін, що застосовуються ними під час ведення звичайної господарської діяльності.

Станом на 31 грудня 2003 року здійснені суттєві господарські операції а також в балансі відображені значні сальдо по розрахунках з наступними дочірніми підприємствами:

ДК «Укргазвидобування»

В 2003 році видобуток Компанії становив близько 14 039 мільйонів кубічних метрів природного газу (в 2002 році - 13 723 мільйонів кубічних метрів), 684 тисячі тон газового конденсату (в 2002 році - 608 тисяч тон), 103 тисячі тон сирої нафти (в 2002 році - 94 тисячі тон).

Станом на 31 грудня 2003 року в Компанії працювало 21 471 працівник (на 31 грудня 2002 року - 21 405 працівників).

Значну кількість своїх операцій Група здійснює зі зв'язаними сторонами. Ці операції упродовж 2003 та 2002 років включали (а) продаж більшої частини природного газу Материнській компанії НАК „Нафтогаз України”, (б) придбання обладнання та матеріалів у ДК "Укрнафтогазкомплект" та (в) різноманітні операції по взаємозалікам зі своїми зв'язаними сторонами.

ДК "Укртрансгаз"

Головними напрямками господарської діяльності Компанії є забезпечення транспортування газу та надання послуг з його зберігання.

Станом на 31 грудня 2003 року та 2002 року чисельність працюючих у Компанії становила 27,894 та 27,722 особи відповідно.

Найзначніші операції Компанія здійснювала з наступними зв'язаними сторонами:

- Національна акціонерна компанія НАК "Нафтогаз України",

- ДК „Газ України”,
- ДК "Укргазвидобування",
- Регіональні компанії по газопоставці та газифікації (ВАТи), над якими НАК „Нафтогаз України” має значний контроль,
- ДК „Укрнафтогазкомплект”.

Найсуттєвішими операціями зі зв'язаними сторонами у 2003 році були наступні:

- купівля газу в НАК "Нафтогаз України". Закуплений газ використовувався для власних потреб та для продажу;
- купівля ТМЦ у компанії "Укрнафтогазкомплект";
- транспортні послуги (великий транзит) надані компанії НАК "Нафтогаз України";
- транспортні послуги (малий транзит) надані компанії ТД "Газ України";
- послуги по зберіганню, надані компанії НАК "Нафтогаз України".

Розрахунки з НАК "Нафтогаз України" за придбаний газ і великий транзит здійснюються на безготівковій основі шляхом взаємозаліку заборгованості.

За період з 01 вересня 2003 року по 01 січня 2004 року Компанія розмістила облігації на загальну суму 127,583 тисяч гривень. Номінальна вартість однієї облігації становить 1,000 грн., форма випуску – бездокументарна. Відсотковий прибуток становить 12 % річних у гривні на весь строк обігу. Дата закінчення погашення облігацій – 02 вересня 2006 року. Кошти, залучені від продажу облігацій заплановано направити на оновлення та модернізацію газотранспортної системи. Погашення облігацій та виплата процентного доходу буде здійснюватися за рахунок транзиту природного газу через територію України. Облігації можуть обертатися на вторинному ринку цінних паперів і можуть бути пред'явлені для дострокового викупу. Облігації забезпечуються майном Компанії. Уповноваженим платіжним агентом є АКБ „Укрсоцбанк”, депозитарієм – ВАТ „Міжрегіональний фоновий союз”.

ВАТ "Укртранснафта"

Головною метою діяльності Підприємство є забезпечення транспортування сирої нафти по території України та за її межами і отримання прибутку від наданих послуг.

Компанія надає послуги з транспортування нафти по території України як резидентам України, так і нерезидентам. Вартість транспортування сирої нафти визначається на підставі тарифів, що підлягають державному регулюванню. Доходи підприємства залежать від кількості нафти, що транспортується, напрямку транспортування та відстані, на яку вона транспортується.

Середньоспискова чисельність персоналу протягом 2003 та 2002 років становила 6,865 та 6,607 осіб відповідно.

ДК "Газ України"

Компанія здійснює постачання газу населенню, державним (“бюджетним”) установам, місцевим комунальним підприємствам, а також промисловим та іншим підприємствам за тарифами встановленими урядом. Компанія придбає більшість газу у НАК “Нафтогаз України” за цінами, встановленими НАК “Нафтогаз України”.

У 2003 році та 2002 році Компанія поставила приблизно 56,6 млрд. м³ та 44,5 млрд. м³ газу відповідно.

Станом на 31 грудня 2003 року та 2002 року чисельність працюючих у Компанії становила 728 осіб та 1073 особи відповідно.

В ході ведення звичайної господарської діяльності Компанія здійснила з зв'язаними сторонами ряд операцій. В 2003 році були здійснені наступні операції: а) придбання більшої частини газу в НАК "Нафтогаз України"; б) придбання транспортних послуг, продаж газу для внутрішнього використання, товарів, обладнання та векселів "Укртрансгаз"; в) придбання транспортних послуг від обласних газотранспортних підприємств ("Облгазів"); г) залікові операції з зв'язаними сторонами.

Станом на 31 грудня 2003 року у звітності Компанії відображені фінансові інвестиції в акції ВАТ "Азот", що складає 16,26 % акціонерного капіталу ВАТ "Азот". Ці активи відображені за ринковою вартістю. Сума резерву на зменшення вартості цих інвестицій до справедливої вартості відображена у звіті про фінансові результати у складі витрат періоду. Станом на 31 грудня 2003 року фінансові інвестиції ВАТ "Азот" не були реалізовані. Через невизначеність подальших операцій з даними активами вони відображені у звітності на 31.12.2003 року у складі довгострокових активів.

Крім цього, протягом більшої частини 2000- 2003 років ціни на значні об'єми газу, які були придбані Компанією, перевищували тарифи на реалізацію, які використовувалися Компанією при реалізації газу протягом цього ж періоду. Компанія не має ніякого контролю над своєю політикою ціноутворення, оскільки її ціни купівлі і реалізації встановлені наказами НАК "Нафтогаз України". В результаті цього через суттєву різницю між ціною придбання і цінами реалізації Компанія зазнала значних збитків. Бюджет Компанії на 2004 рік, що складається на основі фінансової інформації доступної для Керівництва Компанії, передбачає зростання прибутку, отриманого від реалізації газу в 2004 році на рівні 12 820 457 тисяч гривень (відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку). В результаті фінансово-економічної діяльності за 2003 рік Компанія отримала збиток в розмірі 1,218,742 тисяч гривень (відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку).

В зв'язку з вищезазначеним, здатність Компанії функціонувати в майбутньому в більшій мірі залежить від намірів керівництва Компанії збільшити прибуток для покриття прямих та непрямих витрат, забезпечити достатнє надходження грошових коштів з метою погашення своїх зобов'язань.

Підприємства, що входять до складу Материнської компанії НАК „Нафтогаз України”, укладаючи угоди купівлі-продажу, можуть використовувати спеціальні трансфертні ціни, відмінні від цін, що застосовуються ними під час ведення звичайної господарської діяльності.

ДАТ “Чорноморнафтогаз”

Основною діяльністю Товариства є розвідка, розробка та видобування природного газу та сирої нафти, транспортування газу та розподіл газу та нафтопродуктів. Значна частина діяльності з розвідки та експлуатації нафтових та газових родовищ ведеться на шельфі Чорного та Азовського морів.

Товариству належать 17 родовищ при родного газу та 1 родовище нафти, 43 газорозподільні станції, понад 1,100 кілометрів магістральних газопроводів, підземне сховище газу загальною місткістю 1 мільярд кубічних метрів, 10 морських стаціонарних платформ та 22 судна.

ВАТ “Укрнафта”

Товариство та його дочірні підприємства здійснюють розвідку та видобуток нафти та газу, а також експлуатує газопереробні заводи в Україні. Станом на 31 грудня 2003 року Товариство включало 6 видобувних підрозділів, 6 підрозділів, що здійснюють буріння та розвідку, 3 газопереробні заводи а також ряд науково-дослідних та допоміжних розділів. Крім цього Товариство проводить розвідку та видобуток нафти та газу за договорами про спільну діяльність.

В 2003 році Товариство видобуло приблизно 2,895.4 тис. метричних тон сирої нафти та конденсату (у 2002 р. - 2,812 тис. метричних тон), 3.274.6 млн. кубічних метрів газу (у 2002 р. - 3.254,8 млн. кубічних метрів) і виробило 339,2 тис. метричних тон зрідженого газу та бензину (у 2002 р. - 309,7 тис. метричних тон).

Найбільш значними операціями з пов'язаними сторонами, здійсненими протягом 2003 року, були реалізація газу та придбання сировини та матеріалів у НАК „Нафтогаз України“ та підприємств, що контролюються НАК „Нафтогаз України“.

29. Фактичні та потенційні фінансові зобов'язання

Діяльність Уряду

Функціонування нафтогазових потужностей є надзвичайно важливим для України з різних причин, включаючи міркування економічної, стратегічної, та державної безпеки. Тому, Уряд України має, і, можливо, і надалі буде мати значний вплив на діяльність Групи. Держава реалізує свої права власності через НАК „Нафтогаз України“ та Фонд Державного майна України.

Умови господарської діяльності

На економічну діяльність та доходи Групи в певній мірі впливають політичні, фінансові, адміністративні зміни, зміни чинного законодавства а також законодавства по охороні навколишнього середовища, що проходять в Україні. Враховуючи те що галузь є надзвичайно капіталомісткою слід виходити також з значного впливу різного роду ризиків фізичних втрат. Характер подій та явищ, які пов'язані з цими ризиками, можливість їх виникнення а також їх вплив на діяльність і прибутковість Групи в майбутньому предбачити неможливо.

Податкова система

В даний час в Україні діє ряд законів і нормативних актів відносно різноманітних податків і зборів, які стягуються як державними, так і місцевими органами влади. Податки, які застосовуються, включають податок на додану вартість, податок на прибуток, ряд податків з обороту, нарахування на фонд заробітної плати, а також інші податки і збори. Закони, які регулюють ці податки, часто змінюються, а їх положення часто нечіткі або не розроблені. Також немає достатньої кількості судових прецедентів щодо цих проблем. Часто існують різні точки зору відносно тлумачення правових норм серед державних міністерств і організацій (наприклад, податкової адміністрації та її інспекцій), що викликає загальну невизначеність і створює підстави для конфліктних ситуацій. Правильність складання податкових декларацій, а також інші питання дотримання законодавства (наприклад, питання митного оформлення і валютного регулювання), підлягають перевірці і вивченню з боку ряду контролюючих органів, які в законодавчому порядку уповноважені накладати штрафи та пені в значних обсягах. Перераховані фактори визначають наявність в Україні податкових ризиків значно більших, ніж існують в країнах з більш розвиненою податковою системою.

Як правило, податкові декларації можуть перевірятися протягом невизначеного періоду часу. Проте, на практиці ризик ретроспективного стягнення податку або застосування фінансових санкцій значно зменшується по закінченні трьох років. Той факт, що перевірка за рік була здійснена, не закриває цей рік і не означає, що будь-яка податкова декларація за цей рік не буде перевірятись в майбутньому.

Керівництво вважає, що діяльність Групи здійснюється в повній відповідності з діючим законодавством, що регулює його діяльність, і що Група нарахувала та сплатила всі відповідні податки. В тих випадках, коли існує невизначеність відносно сум податків до сплати, нарахування проводиться виходячи з оцінки керівництва Групи на основі аналізу інформації, що є в її розпорядженні.

Однак не може бути впевненості у тому, що податкові органи не матимуть іншої думки щодо відповідальності Групи чинному податковому законодавству та не застосують штрафні санкції.

У даній фінансовій звітності не були створені резерви по потенційних штрафах, пов'язаних з оподаткуванням.

Юридичні зобов'язання

В ході звичайної діяльності Група має справу із судовими позовами та претензіями. Керівництво вважає, що максимальна відповідальність по зобов'язаннях, якщо вони виникнуть як наслідок таких позовів або претензій, не буде мати суттєвого негативного впливу на фінансовий стан або результати майбутніх операцій Групи.

Страхування

Витрати Групи на страхування незначні і включають до себе в основному тільки обов'язкові види страхування, передбачені законодавством України. На даний час страхування загальної відповідальності на Україні не поширене.

Охорона навколишнього середовища

Група періодично переглядає свою оцінку зобов'язань по охороні навколишнього середовища в відповідності з законодавством про охорону навколишнього середовища. Зобов'язання відображаються у фінансовій звітності по мірі їх виявлення. Потенційні зобов'язання, які можуть виникнути в результаті встановлення більш суворих вимог законодавства в сфері охорони навколишнього середовища, змін у законодавстві та нормативах, регулюванні цивільних спорів, не можуть бути оцінені з достатньою точністю, але вони можуть виявитися істотними. При існуючій системі контролю і мірах покарання за недотримання діючого природоохоронного законодавства керівництво Групи вважає, що в дійсний момент немає істотних зобов'язань, зв'язаних з нанесенням збитку навколишньому середовищу, крім тих, котрі відбиті у фінансовій звітності.

Зобов'язання в соціальній сфері

Група бере участь у фінансуванні будівництва та утримання жилого фонду, медичних, дитячих, навчальних та оздоровчих установ та задоволення інших соціальних потреб у тих регіонах, де Група здійснює свою діяльність. Таким чином Група вносить вагомий вклад в обслуговування і удосконалення місцевих інфраструктур та поліпшення добробуту своїх співробітників.

Зобов'язання по капіталовкладеннях

Для здійснення операційної діяльності Група заключила договори купівлі основних засобів та устаткування.

Керівництвом ДК “Укргазвидобування” прийнятий план капітальних інвестицій на 2004 рік у розмірі 1,816.1 млн. грн. Більшість робіт виконується спеціалізованими підрозділами Компанії. Фактичні витрати за 2003 рік склали 1,630.3 млн. грн.

Протягом 2004 року ВАТ “Укртранснафта” планує освоєння капіталовкладень за рахунок власних коштів та кредитних ресурсів, а саме:

- технічне обстеження, техніко-економічне обґрунтування та підготовка робочої документації виносу траси та двох нафтоперекачувальних станцій нафтопроводу Броди-Держкордон (120 км)– 8 млн. грн.;
- завершення робіт із заповнення нафтопроводу Одеса-Броди технологічною нафтою – 90 млн. дол. США, або 478,0 млн. грн.

- будівництво нафтопроводу 154 км. н/пр Снігурівка-Одеса-МНТ “Південний” (0-52 км) довжиною 52 км. – 110 млн. грн.;
- будівництво лупінгів для збільшення потужності н/п Кременчук-Снігурівка-Августівка на 9 млн. т/рік (при умові наявності гарантій на використання потужностей) довжиною 264 км – 614 млн. грн.

Невиконані зобов'язання ДАТ „Чорноморнафтогаз“ з придбання основних засобів становили на 31 грудня 2003 р. приблизно 40,271 тисяча гривень (2002: 40,023 тисячі гривень).

30. Фактори фінансових ризиків

Операційна діяльність Група зв'язана з певними фінансовими ризиками, включаючи вплив змін ринкових цін на цінні папери, зміни обмінних курсів валют.

Валютний ризик

Група здійснює свою діяльність в міжнародному масштабі, але операції, виражені в іноземній валюті, не мають значного впливу на діяльність Групи. Монетарні статті активів та зобов'язань в основному виражені в національній валюті.

Група не уклала спеціальних контрактів з метою хеджування валютних ризиків, у зв'язку з несуттєвим ефектом на операційну і фінансову діяльність.

Група не має вкладень в іноземні компанії.

Відсотковий ризик

Група несе валютний ризик по угодах з реалізації та придбання, деномінованих в іноземних валютах. Валютою, що викликає цей ризик, є, в основному, долар США.

Валютні ризики для Групи є незначними. Група в основному залучає короткострокові кредити банків у національній валюті. Тому керівництво вважає, що Група не зазнавала суттєвого відсоткового ризику до 2003 року. Але враховуючи наміри випуску облігацій у 2004 році та загальний намір Групи збільшити свою присутність на фінансовому ринку в найближчому майбутньому, потенційні негативні наслідки цих заходів можуть вплинути на її фінансові результати.

Група не має конкретної програми заходів, націленої на непередбачені зміни фінансових ринків і спрямованої на мінімізацію потенційних негативних наслідків для її фінансових результатів, тому що обсяги залучень кредитних коштів незначні. У Групи немає суттєвих активів, що приносять відсоткові доходи

Кредитний ризик

Найвищого кредитного ризику Група зазнає по дебіторській заборгованості та векселях. Вказаний ризик періодично оцінюється і приймається до уваги при нарахуванні резерву сумнівних боргів. Більша частина заборгованості виникла від операцій зі зв'язаними сторонами, резерв по якій не нараховується. Процес погашення заборгованості бюджетними підприємствами та підприємствами комунального сектору може залежати від впливу державних органів та інших соціально-економічних факторів. Не зважаючи на це, керівництво вважає, що у Групи не виникає значних ризиків збитків по цій заборгованості, крім тих, по яких були створені резерви на зниження вартості дебіторської заборгованості.

Ризик ліквідності

Задачею Групи є підтримка балансу між безперервним фінансуванням і гнучкістю у використанні умов кредитів, наданих постачальниками та банками. Група проводить аналіз терміновості заборгованості і планує свою ліквідність у залежності від очікуваного терміну виконання зобов'язань. У випадку недостатньої ліквідності Група може залучати як зовнішні джерела фінансування, так і джерела між зв'язаних сторін.

Ринковий ризик

Обсяги реалізації Групи залежать від цін на нафту, природний газ та інші вуглеводні. Зниження цін на нафту, природний газ та інші вуглеводні може привести до зниження чистого прибутку і потоків коштів. Збереження низьких цін протягом тривалого періоду часу може привести до скорочення обсягів діяльності по розвідці і видобуткові газу, а також до скорочення обсягів газу, що маються в наявності для переробки та продажу, і, в остаточному підсумку, може вплинути на здатність Групи виконувати свої зобов'язання по договорам.

31. Події після дати балансу

Події, що відбулися після дати складання балансу та які надають додаткову інформацію щодо фінансової звітності Групи на цю дату, відображені у фінансовій звітності.

Суттєві події, що відбулися в дочірних підприємствах після дати складання балансу, але не впливають на фінансовий стан Групи :

НАК „Нафтогаз України“

Згідно договору від 22 квітня 2004 року Компанія отримала короткостроковий кредит від ABN AMRO BANC N.V., London Branch на суму 200 мільйонів доларів США. Цілі кредитування – на загальні потреби. Відсотки по кредиту складатимуться із маржі 3.49 % річних та ЛІБОР. Заставою по цьому кредиту є розрахунковий рахунок у ABN AMRO BANC N.V., London Branch.

Згідно постанови Фонду державного майна України у першому кварталі 2004 року з фінансових інвестицій Компанії проведено відчуження ВАТ «Азмол», акції якого були внеском у статутний фонд НАК «Нафтогаз України». Відчуження проведено без коригувань статутного фонду Компанії.

29 квітня 2004 року вийшла Постанова Кабінету Міністрів №550 про списання несплачених обсягів природного газу, згідно якої підприємства газопостачання та газифікації проводитимуть списання заборгованості згідно з розробленим механізмом. Вплив на фінансову звітність Компанії на момент складання звітності оцінити не можливо.

ДК „Укртрансгаз“

7 жовтня 2002 року, відповідно до заяви Президента України і Президента Російської Федерації про стратегічну співпрацю в газовій сфері від 9 червня 2002 року, Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації було підписано Угоду про стратегічну співпрацю в газовій галузі. На основі цієї Угоди в жовтні 2002 року НАК «Нафтогаз України» і ВАТ «Газпром» підписали договір про створення на паритетних началах підприємства «Міжнародний консорціум по управлінню і розвитку газотранспортної системи України». На Зборах Учасників консорціуму, що відбулися 26 серпня 2003 року, було прийнято рішення, що першим етапом інвестиційної фази стане проект розширення газотранспортної системи України у напрямі Новопсков-Ужгород. Проект повинен бути розроблений в термін до 1 березня 2004 року. На даний момент розробляється техніко-економічна документація, схема фінансування і організаційно-правові умови реалізації проекту будівництва ділянки газопроводу Богородчани-Ужгород.

В лютому 2004 року материнська компанія НАК „Нафтогаз України” оприлюднила

інформацію про збільшення статутного капіталу Компанії на 5 млрд. грн. Новий розмір статутного капіталу Компанії становитиме 6 495 млрд. грн. Компанія планує спрямувати отримані кошти на збільшення капіталовкладень у модернізацію і розвиток газотранспортної системи у 2004 році.

ВAT „Укртранснафта“

16 грудня 2002 р. у Загребі (Хорватія) урядами шістьох країн-учасниць: Російської Федерації, Білорусі, України, Словаччини, Угорщини та Хорватії була підписана угода, що передбачає інтеграцію нафтопроводів “Дружба” та “Адрія”. Верховна Рада України ратифікувала Угоду про співробітництво з реалізації проекту інтеграції нафтопроводів “Дружба” та “Адрія”.

Метою підписання Угоди було створення нового транс’європейського маршруту транспортування нафти з родовищ Російської Федерації до хорватського глибоководного порту Омішаль. Додатковий гарантований обсяг транспортування нафти на першому етапі становитиме 5 мільйонів тонн на рік з послідовним збільшенням перекачки до 10, а згодом і 15 мільйонів тонн нафти на рік.

Ведеться будівництво резервуару ємністю 75 тис.м.куб. на ЛВДС Броди з метою розширення резервуарних парків, приведення ємності до нормативної в рамках реалізації проекту Одеса – Броди та Дружба – Адрія. Зараз завершується монтаж металоконструкцій резервуару, виконуються роботи по підготовці до гідровипробування. Роботи виконуються у відповідності з графіком і будуть закінчені в серпні 2004 року.

ДК “Газ України”

З 2004 року Компанія розробила політику поетапного підвищення цін на газ. Так, ціни за газ, який реалізується промисловим підприємствам з 1 лютого 2004 року планується збільшити на 3-6 %. В грудні 2003 року Міністерство палива та енергетики за участю Національної Комісії регулювання електроенергетики створила робочу групу для вивчення питання щодо доцільності підвищення тарифів в 2004 році та підготовки відповідних рекомендацій.

НКРЕ Постановою № 297 від 30.03.04 р. затвердила рівень ціни на природний газ, який поставляється промисловим споживачам у розмірі – 310,00 грн. за 1 000 м кубічних без урахування тарифу на транспортування та податку на додану вартість. Вказані тарифи діють з 1.04 2004 року по 31.03.2005 року. НКРЕ залишила без змін граничний рівень ціни на газ, що реалізується населенню, бюджетним організаціям і підприємствам теплокомуненерго до кінця 2004 року.

НАК «Нафтогаз України» надав НКРЕ проект підвищення цін на природний газ. З 1 травня 2004 року планується підвищити граничні ціни для промислових підприємств до рівня 323 гривень за тисячу кубометрів.

Додаткова інформація про геологорозвідувальні роботи та видобуток газу, газового конденсату та нафти (не перевірено аудитором)

На 31 грудня 2003 р. запаси газу та газового конденсату Групи були оцінені незалежним оцінювачем, компанією „Miller and Lents Ltd.”. Оцінка проводилася відповідно до Стандартів спілки інженерів-нафтовиків і Всесвітнього нафтового конгресу. Незалежна оцінка запасів газу та газового конденсату виконувалася волюметрично на основі карт ізопакіт і параметрів пласту, оцінених керівництвом Компанії.

Проводячи оцінку запасів нафти та газу, незалежний оцінювач проаналізував 124 нафтових та газових родовищ із існуючих. На ці оцінені родовища припадає понад 80% від запасів нафти та газу Групи. Для цілей визначення загального обсягу запасів нафти і газу керівництво Компанії провело екстраполяцію середньої різниці між даними Компанії і результатами незалежної оцінки 124 родовищ на решту родовищ, що не були залучені до процесу оцінки.

➤ Інформація про обсяги запасів

Достовірними резервами називаються ті об'єми нафти, які в результаті аналізу геологічних та інженерних даних можуть бути з достатньою певністю визначені як економічно вигідні для видобування, починаючи з певної дати, на певних родовищах за наявних економічних обставин, методів видобування та діючого законодавства держави.

Достовірні запаси не включають додаткові обсяги запасів газу та нафти, які виникнуть в результаті розширення існуючих площ або проведення вторинних чи третинних процесів видобутку, які не були до цього часу апробовані, або економічна вигода яких не була перевірена. Достовірні розроблені запаси являють собою обсяги, які передбачається видобути з існуючих свердловин за допомогою існуючого обладнання з використанням існуючих методів видобутку.

Категорія резервів	Резерви-нетто, за даними незалежних оцінювачів		Резерви-нетто, пропорціонально перераховані		Разом	
	Нафта і конденсат, мільйонів барелів	Газ, млрд. куб. метрів	Нафта і конденсат, мільйонів барелів	Газ, млрд. куб. метрів	Нафта і конденсат, мільйонів барелів	Газ, млрд. куб. метрів
Достовірні розроблені діючі	163.2	234.1	32.6	46.8	195.8	280.9
Достовірні розроблені недіючі	14.1	9.9	2.8	2.0	16.9	11.9
Достовірні нерозроблені	10.5	20.3	2.1	4.1	12.6	24.4
Всього достовірних	187.8	264.3	37.6	52.9	225.4	317.2